

VANHA VAASA – GAMLA VASA

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Päivi Hakanpää 2007

Museovirasto
Rakennushistorian osasto

VANHA VAASA – GAMLA VASA

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti

Päivi Hakanpää 2007

Museovirasto

Rakennushistorian osasto

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007

Aineiston kopiointi ja muu laitton käyttö ilman Vaasan kaupungin lupaa on kielletty

Valokuvat © Museovirasto ja Pohjanmaan museo

URN:NBN:fi-fe200803251165

Arkisto- ja rekisteritiedot

Mj-rekisteritunnus: 1000006122

Kohde: Mustasaari (1606–1611) Vaasa – Vasa (1612–1862)

Kuntanumero: 905

Tutkimus: Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti

Ajoitus: Mustasaari perustettiin vuonna 1606 samannimisen keskiaikaisen kylän maille. Kaupungin nimi on ollut Vaasa vuodesta 1612 lähtien. Vaasan kaupunki paloi vuonna 1852, minkä jälkeen se siirrettiin Klemetsön niemelle vuonna 1862.

Peruskartta: Vaasa 1331 11

Tutkimuslaitos: Museovirasto, rakennushistorian osasto

Kenttäyönjohtaja: Päivi Hakanpää (FM)

Yhteistyötaho: Kaisa Lehtonen (tutkija). Museoviraston Vaasan toimisto
Pentti Risa (maakunta-arkeologi). Pohjanmaan museo

Kenttätyöaika: 24.9.–28.9.2007

Tutkitun alueen laajuus: 40,1 hehtaaria

Tutkimuksen rahoittaja: Pohjanmaan historiallisen museon yhdistys

Kirjallisuus:

Aalto, Anna-Kaisa 2007: Vanhan Vaasan laaksot. Pitkänselän – Vanhan kanaalin laakson maisemselvitys ja ulkoilualuesuunnitelma. *Vaasan kaupunkisuunnittelu. Viheralue-suunnittelu 2007.*

Ahlberg, Nils 2005: Stadsgrundningar och planförändringar. Svenska stadsplanering 1521-1721. Kartor. *Acta Universitatis Agriculturae Sueciae Agraria 2005:94.*

Aspelin, Henrik Emanuel 1882: Lehti Vaasan kaupungin historiasta.

Aspelin, H. EM. 1892: Wasa stads historia. Wasa.

Hiekkänen, Markus 2007: Suomen keskiajan kirkot. *SKS 1117.*

Hirvonen, Pekka 2006: Kohti kansalaisyhteiskuntaa. Vaasan historia IV, 1852–1917.

Kallenautio, Jorma 2006: Vanhasta uuteen Vaasaan. Vaasan historia IV, 1852–1917.

- Kostet, Juhani 1995:** Cartographia urbium Finnicarum. Suomen kaupunkien kaupunkikartografia 1600-luvulla ja 1700-luvun alussa. *Pohjois-Suomen Historiallinen Yhdistys ry. Societas Historica Finlandie Septentrionalis*. Rovaniemi.
- Lilius, Henrik 1987:** Vanhemman Vaasa-ajan kaupunkirakennustaide. *Ars. Suomen taide 2*. Keuruu.
- Lilius, Henrik 1988:** Kaupunkirakennustaide suurvalta-ajalla. *Ars. Suomen taide 1*. Keuruu.
- Luukko, Armas 1971:** Vaasan historia I 1606–1721. Vaasa.
- Luukko, Armas 1979:** Vaasan historia II 1721–1808. Vaasa.
- Nikula, Oscar 1981:** Kaupunkilaitos 1721–1875. *Suomen kaupunkilaitoksen historia 1, keskiajalta 1870-luvulle*. Vantaa.
- Niukkanen, Marianna 2004:** *Kaupungit muinaisjäänöksinä - kaupunkiarkeologia Suomessa. Städerna som fornlämningar - stadsarkeologi i Finland. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 25*. Helsinki.
- Mökkönen, Teemu 2000–2003:** *Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologiset inventointiraportit*. (<http://www.nba.fi/fi/kaupunkiarkeologia>)
- Mökkönen, Teemu 2004:** Vanhan Vaasan karttojen digitointi. Kartat vuosilta 1652, 1654 ja 1750. Työseloste. (Käsikirjoitus)
- Piispanen, Eija 2002:** Vanhan Vaasan puutarhojen ja puistojen historiaa. *Alueelliset ympäristöjulkaisut 281. Länsi-Suomen ympäristökeskus*. Vaasa.
- Ranta, Raimo 1981:** Suurvalta-ajan kaupunkilaitos. *Suomen kaupunkilaitoksen historia 1, keskiajalta 1870-luvulle*. Vantaa.
- Rinne, Juhani ja Meinander K.K. 1912:** Bidrag till Vasa Stads Historia I. *Föreningen för Österbottens Historiska Museum*. Helsingfors.
- Spoof, Lena 1987:** Vanha Vaasa. Palossa säilynyttä kaupunkia. Gamla Vasa. Resterna efter branden. *Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto. Stadsplaneringsverket i Vasa*. Vaasa.
- Wester, Holger 2006:** Kasvun ainekset. Vaasan historia IV, 1852–1917.
- Viljanen, Kaarlo ja Vuolteenaho, Hannu 1986:** Vaasan kaupungin rakennusperinneselvitys. *Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto*. Vaasa.

Paikkatieto- ja tietokanta-aineistot:

Vaasan kaupunki. Kantakartta on toimitettu elokuussa 2007.

Alkuperäinen tutkimusraportti:

Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto (MV:RHOA), Helsinki.

Museoviraston perustietokortti

Mustasaari/Vaasa Vasa **Kunta** 905

Perustamisvuosi 1606 **Tarkenne** vuoteen 1611 asti Mustasaari

Yleistä:

- Kaupunki perustettiin Mustasaaren kylän maille, Korsholman kuninkaankartanon ja keskiaikaisen kirkon väliin.
- Kylässä oli 1600-luvun alussa 13 taloa.
- Alueella oli sijainnut ilmeisesti jo keskiajalla kauppapaikka.
- Kaupunki perustettiin vuonna 1606, mutta sen rakentaminen on aloitettu ilmeisesti vuonna 1608.
- Suorakulmainen ruutuasemakaava laadittiin 1650-luvulla.
- Keskiaikaisen kirkon eteläpuolella oli tori, jonka itäpuolelle muodostui kaupungin hallinnollinen keskus.
- Vuonna 1653 Vaasassa oli arviolta 650 asukasta ja vuonna 1695 noin 1150 asukasta. Väkimäärä väheni ison vihan aikana 1043 asukkaaseen. Vuonna 1752 asukkaita oli 1222.
- Satama sijaitsi noin 1,8 km kaupungista länteen, Hästholmenin saaren länsirannalla, josta se siirrettiin aluksi Palosaareen 1790-luvulla.

Rakennukset:

- Keskiajalla rakennettu kirkko sijaitsi kaupungin pohjoisosassa.
- Raatihuone mainitaan jo 1630-luvulla. Se sijaitsi kirkon eteläpuolella, torin varrella.
- Kaupungin vaakahuone rakennettiin vuonna 1657 ja Kämnerinoikeuden rakennus valmistui vuonna 1658.
- Vaasaan rakennettiin ensimmäinen koulu vuonna 1662. Se on sijainnut todennäköisesti kirkon itäpuolella.
- Uusi Triviaalikoulun rakennus valmistui vuonna 1691 raatihuoneen eteläpuolelle, torin laidan.

Kaupunkipalot:

- Kaupunki paloi vuonna 1852, jonka jälkeen se siirrettiin nykyiselle paikalleen Klemetsön niemelle.

Yhteystietoja:

- Pohjanmaan museo, Vaasa (arkeologi Pentti Risla, pentti.risla@vaasa.fi)
- Museovirasto, Vaasan toimisto (tutkija Kaisa Lehtonen, kaisa.lehtonen@nba.fi)
- Museovirasto, rakennushistorian osasto (intendentti Marianna Niukkanen, marianna.niukkanen@nba.fi)
- Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa

www-museo <http://museo.vaasa.fi/>

www-kaupunki <http://www.vaasa.fi>

www-yke <http://www.ymparisto.fi>

Sisältö

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Museoviraston perustietokortti	4
1. Inventoinnin lähtökohdat ja tavoitteet	6
2. Kenttätyöt.....	8
3. Historiaa ja asemakaavan kehitys 1600-luvun alusta 1850-luvulle.....	8
3.1 Vaasan kaupungin synty ja 1650-luvun asemakaavat	8
3.2 Asemakaavan kehitys 1700-luvulla.....	11
3.3 Kanavat ja kaupungin satama Hästholmenin saarella	14
3.4 Vaasan palo vuonna 1852 ja kaupungin siirtäminen Klemetsön niemelle.....	17
3.5 Vaasan asemakaavat - karttojen asemointi ja asemoinnin luotettavuus	19
4. Julkiset rakennukset	24
4.1 Kirkko	24
4.2 Raatihuone, vaakahuone, kamreerinoikeus ja vankila.....	26
4.3 Koulut	26
4.4 Sairaalat	27
5. Inventointialueen alkuperäinen topografia ja aiemmat arkeologiset tutkimukset	28
5.1 Kaavoitetun alueen alkuperäinen topografia	28
5.2 Aiemmat tutkimukset	30
6. Nykyiset katu-, tori- ja puistoalueet.....	32
7. Alueiden luokittelu, inventoinnin tulokset ja kaupunkiarkeologisen tutkimuksen mahdollisuudet	34
8. Raportin laatiminen.....	37
9. Yhteenveto	37
Liitteet:.....	39
Liite 1 Inventointialueen rajaus	39
Liite 2 Aikaisemmat tutkimukset.....	40
Liite 3.1. Vuoden 1652 kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle	41
Liite 3.2. 1650-luvun kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle	42
Liite 3.3. Vuoden 1750 kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle	43
Liite 3.4. Vuosien 1782–1783 kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle.....	44
Liite 4 Tutkimuksellisesti ja suojelullisesti merkittävät alueet.....	45
Liite 5 Tutkimuksellisesti ja suojelullisesti merkittävät katualueet	46
Liite 6 Kaupungin ylläpitämä vesi- ja viemäriverkosto.....	47
Liite 7 Kohdetiedot	48

VAASA - VASA

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti

Päivi Hakanpää

Vaasan kaupunki-inventointi on jatkoa Museovirastossa vuonna 2000 aloitetulle Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologiselle inventointiprojektille. Vaasa on 16. inventoitu kaupunki. Tässä inventoinnissa on pyritty hahmottamaan vuonna 1606 perustetun Vaasan (Mustasaaren) kaupungin alue, jonka isoon vihaan mennessä rakennetulla alueella olevat kulttuurikerrokset ja rakenteet ovat muinaismuistolain rauhoittamia. Talonpoikaispurjehduksen ja maakaupan keskittämistä vanhoille kauppapaikoille alettiin ajaa 1600-luvun alussa. Ensivaiheessa kaupunkioikeudet saivat vain Oulu (1605) ja Mustasaari (1606), jonka nimi muutettiin Vaasaksi vuonna 1612. Vaasan kaupunkialueesta on olemassa kaksi 1600-luvun puolivälin kaupunkimittausta. Tuolloin kaupunki sai ensimmäiset ruutukaavaan perustuvat asemakaavat. 1700-luvun luotettavat, kaupunkimittauksiin perustuvat kartat ovat vasta vuosilta 1750 ja 1782–1783. Vaasan kaupungin tuhouduttua vuoden 1852 tulipalossa, tuli ajankohtaiseksi kaupungin siirtäminen lähemmäksi satamaa, joka oli maankohoamisen vuoksi siirtynyt lännemmäksi, meren rantaan. Palossa säilyi muutamia kivirakennuksia ja puutaloja. Vanha kaupunkialue jäi lähes sadan vuoden ajaksi laidunmaaksi. Alueen nykyinen rakennuskanta on etupäässä 1930–1950-luvuilta.

1. Inventoinnin lähtökohdat ja tavoitteet

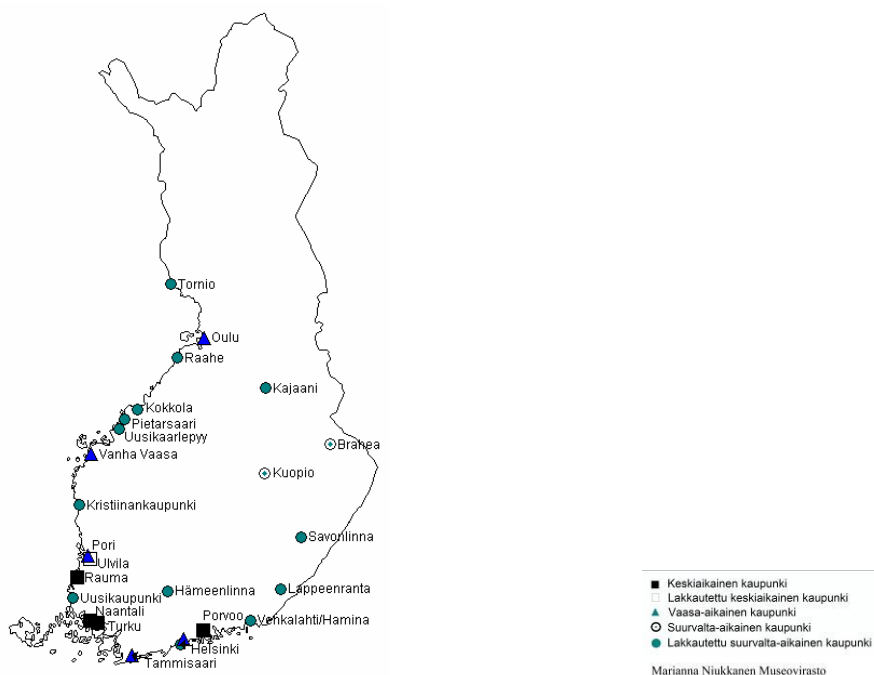
Kaupunkiarkeologia ja kaupunkien vanhat kerrostumat ovat nousseet yhä keskeisemmiksi aiheiksi muinaisjäännösten tutkimuksessa ja suojelussa 1980-luvulta lähtien. Keskiaikaisista kaupungeista on tehty arkisto- ja karttatyöskentelyyn pohjautuvat arkeologiset perusselvitykset jo 1980-luvulla. Niitä on täydennetty Porvoon osalta vuonna 2007. Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunki-inventoinnit aloitettiin vuonna 2000. Suomeen perustettiin 1520–1720-lukujen kuluessa yhteensä 19 kaupunkia, joista 16 on nyt inventoitu.¹ Vaasan vanhasta kaupungista on olemassa Lena Spoofin selvitys *Vanha Vaasa, palossa säilynyttä kaupunkia*.² Tutkimus on ensimmäinen Vaasa-ajan kaupungeja koskeva arkeologinen selvitys. Siinä ei kuitenkaan oteta kantaa säilyneisiin ja tuhoutuneisiin alueisiin. Muinaismuistolaki (295/1963) koskee ensisijaisesti ennen 1700-lukua perustettuja kaupungeja ja niiden isoonvihaan (v. 1713–1721) mennessä rakennetuilla alueilla sijaitsevia, säilyneitä kulttuurikerroksia. Rauhoitus voi kuitenkin koskea myös nuorempia alueita ja nuorempia kaupungeja, mikäli niillä on tutkimuksellista merkitystä.³

¹ Niukkanen 2004, 6; Mökkönen 2000–2003, Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologiset inventoinnit.

² Spoof 1989.

³ Niukkanen 2004, 39.

Kuva. Suomen keskiajalla sekä Vaasa- ja suurvalta-ajalla perustetut kaupungit.

Vanha Vaasa on yksi muinaisjäännösalue, joka on säilynyt eri tavoin eri osiltaan. Inventoinnin tavoitteena oli selvittää, millä alueilla Vaasan 1600-luvun ja 1700-luvun alun kaavoitetun kaupunki-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet ja millä tuhoutuneet. Vaasan vanhin kaavoitettu alue sijoittuu suunnilleen nykyisen Korsholmankadun pohjoispuolelle, Reginanpolun eteläpuolelle, Läntisen Pitkätien ja Itäisen Pitkätien väliselle alueelle. Vanhan Vaasan kaupunkikerrostumat ajoittuvat 1600-luvulta aina 1850-luvulle asti. Kaupunki-inventoinnin ulkopuolelle on jätetty keskiaikaisen kirkon ja Korsholman linnan alue, joka myöhemmin toimi kuninkaankartanona.

Inventoinnissa on käytetty samaa toimintaperiaatetta kuin muissakin Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunki-inventoinneissa. Kaupunkiarkeologisen inventoinnin lähtökohdaksi on ollut historiallinen kartta- ja arkistomateriaali. Vaasasta valittiin tarkastelun kohteeksi neljä karttaa, joista kaksi on 1650-luvulta ja kaksi 1700-luvulta. Tunnettujen rajojen sisällä määriteltiin eri alueiden säilyneisyys käytettävissä olleiden lähteiden ja paikalla tehdyn maastotarkastuksen perusteella. Inventoinnin yhteydessä ei kaiveta koekuoppia tai -ojia, joten säilyneisyysluokat ovat todennäköisyyksiä. Poikkeuksellisesti Vanhassa Vaasassa tehtiin yksi koekuoppa kirkkoa vastapäätä olleelle viheralueelle. Tämän avulla haluttiin selvittää palon jälkeen rakentamiselta säästyneen tontin kulttuurikerrosten paksuus ja niiden syvyys maan pinnan alla.⁴ Inventointi antaa kuvan siitä, mitä on jo menetetty ja mitä vielä on jäljellä. Myös rakennusvalvonnassa ja kaavoituksessa tarvitaan rajauksia ja ohjeita muinaismuistolain käytöstä ja soveltamisesta. Inventoinnin tarkoituksena on tuottaa kaavoittajille, rakennuttajille sekä tonttien omistajille jo etukäteen tietoa todennäköisistä muinaisjäännösalueista. Tällöin on mahdollista varautua toimenpiteisiin jo suunniteltaessa sellaista rakentamista, jolla voi olla muinaisjäännöksiä tuhoava tai vahingoittava vaikutus. Muinaisjäännösalueet tulisi ensisijaisesti rauhoittaa rakentamiselta ja kaivutöiltä.

⁴ Liite 2 ja 7, 49.

2. Kenttätyöt

Ennen kenttätutkimusta koottiin Vanhan Vaasan perustiedot. Tällaisia olivat muun muassa tiedot arkeologisista tutkimuksista ja tulipaloista, sekä karttatiedot. Vuoden 1782–1783 kartta muutettiin digitaaliseen muotoon ja samaan mittakaavaan kuin nykyinen kantakartta. Kenttätöiden aikana käytössä oli myös 1600-luvun ja vuoden 1750 kartat, jotka tutkija Teemu Mökkönen oli digitoinut Vaasan kantakartalle.⁵ Kenttätöiden jälkeen digitointia tarkennettiin, minkä lisäksi asemoitiin 1600-luvun ja vuoden 1750 Vaasan kartat.

Kenttätöihin käytettiin viisi työpäivää syyskuussa 2007. Tuolloin inventoitiin 1600-luvun ja 1700-luvun alun karttoihin merkitty kaupungin asemakaava-alue sekä tarkastettiin Vanhan sataman alueella olleet neljä ranta-aitan kivijalan jäännöistä. Kaavoitetulle alueelle ulottuneet nykyiset tontit tarkastettiin yksitellen. Maastossa tarkastettiin myös kanaalien paikat. Tonteista, joiden kaupunkikerrostumat olivat todennäköisesti kokonaan tai osittain säilyneet, kirjattiin nykyinen rakennuskanta. Kunnallisteknisten kaivantojen vaikutus vanhoihin kerrostumiin arvioitiin Vaasan kaupungilta saatujen putkikarttojen avulla. Tietoja täydennettiin arkistomateriaalin ja julkaisujen pohjalta. Jokaisen kohteen tiedot täytettiin inventointitietokantaan, johon lisättiin tonttia koskeneet rakennustiedot vuoden 1750 kartasta. Tonttien säilyneet alueet rajattiin kantakarttaan ja tonteista otettiin yleiskuvia. Tietoja ei kirjattu niistä tonteista, joiden kerrostumat olivat todennäköisesti tuhoutuneet.

3. Historiaa ja asemakaavan kehitys 1600-luvun alusta 1850-luvulle

3.1 Vaasan kaupungin synty ja 1650-luvun asemakaavat

Ajatuksen neljän kaupungin perustamisesta Pohjanmaalle esitti Kaarle IX vuonna 1600. Tarkoituksena oli maakaupan ja talonpoikaispurjehduksen lopettaminen, sekä kaupankäynnin keskittäminen jo keskiajalta periytyville markkinapaikoille. Ensimmäisessä vaiheessa saivat ainoastaan Oulu (1605) ja Mustasaari (1606) kaupunkioikeudet.⁶

Mustasaaren kaupunki perustettiin samannimisen kylän maille. Kylässä oli 1600-luvun alussa 13 taloa. Mäen päälle keskiajalla rakennettu kivikirkko hallitsi kaupungin pohjoispuolta, ja sen eteläpuolta Korsholman kuninkaankartano. Etelä-Pohjanmaan laillinen kauppasatama oli keskiajalla ja 1500-luvulla sijainnut Korsholman vieressä. Kylän tonttimaan on ollut todennäköisesti kirkon ympärillä, sillä tässä osassa kaupunkia vielä 1780-luvulla tonttien muoto vaihteli, ja niiden sijainti korttelin sisällä oli epäsäännöllinen.⁷ Kaupungin perustamiskirje annettiin vuonna 1606, mutta varsinainen kaupunki sai kuitenkin alkunsa vasta kaksi vuotta myöhemmin. Uuden privilegeikirjeen kaupunki sai vuonna 1611. Samalla kaupungin nimi muuttui Mustasaaresta Vaasaksi. Kaupungin sinetiksi tuli Vaasa-suvun lyhde. Mustasaaren sinetissä oli ollut kala-aihe. Vaasan kauppalueeksi vahvistettiin Lapväärtin ja Pietarsaaren välinen alue.⁸

Kaupunkien hallintoa ohjasivat vanha keskiaikainen kaupunkilaki uudistuksineen sekä vuoden 1619 asetusluonnos, joka edellytti, että jokaisessa kaupungissa oli vahvistettu mitta- eli asema-

⁵ Mökkönen 2004.

⁶ Lilius 1987, 276; Lilius 1988,62; Ranta 1981, 53.

⁷ Luukko 1971, 44, 52–53; Kartta vuodelta 1782–1783, KA 2d 14/15.

⁸ Luukko 1971, 52–54.

kaava. Siihen tuli merkitä katujen linjaukset ja tonttien rajat.⁹ Mustasaaren kaupungin rakentaminen alkoi ilmeisesti alueen mittauksella ja paalutuksella vuonna 1608. Talonpojat vastustivat maitensa luovuttamista kaupungin asukkaille.¹⁰ Vaasan kaupungin mittaus on esitetty 1650-luvun uusin asemakaavasunnitelmien pohjana. Ensimmäisen mittauksen teki maanmittari Claes Claesson vuonna 1651. Suunnitelma herätti suurta vastustusta. Uuden suunnitelman laati maanmittari Mikael Bong. Hän sai tehtävän vuonna 1654, mutta asemakaavasunnitelmaan ei ole merkitty valmistumisvuotta.¹¹ Näiden kahden maanmittarin laatimat Vaasan kaupunkimittaukset eroavat hieman toisistaan, mutta niiden perusmuoto on sama.

Asemakaava jakautui kolmeen pitkittäisosaan. Kaupungin länsiosan läpi kulki pohjois-eteläsuuntainen Pitkätie, joka noudatti nykyisen Kauppiaankadun linjausta. Ainoastaan kadun pohjoisosa kaartui koilliseen. Lähes suoran kadun pituus oli noin 600 metriä ja sen leveys vaihteli. Kadun länsipuolen korttelit ulottuivat kaupungin salmeen asti. Bongin kartassa kaupungin salmen rantaan on merkitty kaksi pientä, neliön muotoista korttelia, joita Claessonin kartassa ei ole. Bongin kartassa on näkyvissä myös tonttijako. Claessonin mittauksessa korttelit alkoivat kaupungin länsiosassa suunnilleen nykyisen Uudenkadun kohdalla ja jatkuivat pohjoisessa aina nykyiseen rautatiehen asti. Bongin mittauksessa kaupunki on alkanut vasta nykyisen Thölberginkadun ja Uudenkadun puolesta välistä. Pitkätien itäpuolella se ulottui puolestaan pidemmälle etelään kuin Claessonin mittauksessa. Kaupungin länsiosan korttelit olivat suorakaiteen muotoisia, ja niiden koot vaihtelivat suuresti. Salmen ylittävän sillan kohdalla tontit olivat pitkiä ja suorakaiteen muotoisia.¹²

Kaupungin itäosan läpi kulki toinen pohjois-eteläsuuntainen katu, joka eteläpäästään noudatti nykyisen Itäisen Pitkätien linjausta. Katu päättyi kirkon koillispuolelle. Kadun leveys vaihteli. Bongin karttaan katu on merkitty huomattavasti suuremmaksi kuin Claessonin mittauksessa. Kadun nimi on ollut 1600-luvun alussa Itäinen katu. Pitkätien ja Itäisen kadun välissä olleet eteläiset korttelit muistuttivat kapeaa yksiakselistaa korttelityyppiä. Kirkon eteläpuolen kortteleiden välissä kulki katu, jonka varrella oli kooltaan ja muodoiltaan vaihtelevia tontteja. Bongin asemakaava-alue ulottui pidemmälle etelään kuin Claessonin mittaama. Itäisen kadun itäpuolella ja kirkon pohjoispuolella kaupungin korttelit olivat monen muotoisia ja kokoisia. Edellä mainitut 1600-luvun puolen välin kaupunkimittaukset eroavat toisistaan myös korttelien kokojen ja muotojen suhteen. Lisäksi Mikael Bongin karttaan on merkitty tulliaidan länsipuolelle mutkitteleva väylä, jota Claessonin kartassa ei ole.

Kaupungissa oli lukuisia itä-länsisuuntaisia poikkikatuja. Suurin osa niistä oli lyhyitä, vain korttelin pituisia. Ainoastaan kaksi poikkikatuja kulki koko kaupungin läpi. Toinen niistä sijaitsi kirkon pohjoispuolella. Se alkoi kaupungin salmen rannasta ja päättyi nykyisen Vanhan aseman makasiinirakennuksen eteläpuolelle. Katu ei ollut aivan suora ja sen leveyskin vaihteli. Toisen kadun länsipää noudatti nykyisen Postikadun linjausta, mutta sen itäpää on kulkenut hieman pohjoisempana. Myös tämä katu on alkanut salmen rannasta ja päättynyt nykyisen Postikadun pohjoispuolella sijaitsevaan muistomerkkiin.¹³

⁹ Ranta 1981, 74; Lilius 1981, 305–307.

¹⁰ Lilius 1987, 277.

¹¹ Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA); Luukko 1971, 108–109.

¹² Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA); Luukko 1971, 105.

¹³ Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).

Pitkädun ja Itäisen kadun väliin sijoittui kivikirkko ja sen eteläpuolella ollut noin 60 metrin pituinen ja 30–35 metrin levyinen kaupungin tori.¹⁴ Tori on ollut avokulmainen ja sen itäosassa on ollut raatihuone. Mikael Bongin karttaan on lisäksi merkitty raatihuoneen etelä- ja itäpuolille kolme muuta rakennusta.¹⁵

Kartta.

Vaasan kaupungin mittaus on esitetty 1650-luvun alkupuolen asemakaavasunnitelmien pohjana. Karttaan on merkitty vihreällä värillä kaupungin kortteilit ja punaisella värillä uusi ruutuasemakaava. (Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA. Lähde: Ahlberg 2005, 126.)

Alueena kaupunki erottui maaseudusta. Asemakaavoitetut alueet rajattiin tulliaidalla 1620-luvulta lähtien.¹⁶ Molempiin 1650-luvun kaupunkimittauksiin on merkitty tulliaita. Se on ulottunut Hästholmenin saaren itärannalle asti. Lounaassa aita ylettyi Korsholman kuninkaankartanon eteläpuolelle. Idässä tulliaita on kulkenut nykyisen Itäisen Aitakadun suuntaisesti aina nykyisen rautatien pohjoispuolelle asti. Kaupungin eteläosaan maanmittari Bong on merkinnyt tulliaidan kohdalle yhden rakennuksen, joka on ollut mahdollisesti tullihuone. Hänen kartassaan oli rakennuksia myös

¹⁴ Luukko 1971, 105.

¹⁵ Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).

¹⁶ Ranta 1981, 58–59.

tulliaidan lähellä, Korsholman lounaispuolella ja kaupungin pohjoisosassa. Tulliaidan sisäpuolisen kaupungin pinta-ala on ollut lähes 50 hehtaaria.¹⁷ Vanhimpien säilyneiden kaupunkimittausten mukaan Vaasan asemakaavassa on säännöllisiä, ruutukaavalle ominaisia piirteitä kaupungin etelä- ja länsiosissa, joissa maasto on alavaa. Nämä osat ovat todennäköisesti saaneet asemakaavan vasta kaupungin perustamisen jälkeen. Kaupungin itä- ja pohjoisosien epäsäännöllinen kortteli- ja tonttijako, sekä mutkittelevat kadut ovat perua Mustasaaren kylän tilusjaosta. Asemakaavoitettu alue oli 1600-luvun puolivälissä noin 18 hehtaarin laajuinen. Kaupungin väkiluku kasvoi koko 1600-luvun ajan. Vuonna 1653 Vaasassa oli arviolta 650 asukasta ja vuonna 1695 noin 1150 asukasta.¹⁸

3.2 Asemakaavan kehitys 1700-luvulla

Vaasasta on säilynyt kolme asemakaavaa kuvaavaa karttaa 1700-luvulta. Vanhimmasta, vuoden 1710 kartasta, on tehty jäljennös vuonna 1913. Karttaan ei ole merkitty kaupunkialueelle muita rakennuksia kuin kirkko ja kolme tullihuonetta.¹⁹ Henrik Aspelin esittelee Vaasan historiassa toisen, Lorentz Clerksin mittaaman kartan 1700-luvun alusta. Se muistuttaa edellistä, mutta karttaan on merkitty myös asemakaava, kirkko, kellotapuli, triviaalikoulu ja läntinen tullihuone. Kartassa on epätarkkuuksia, esimerkiksi raatihuone on merkitty väärään paikkaan kirkon itäpuolelle. Myös Pitkäkadun ja Itäisen kadun väliin jäävät korttelit on merkitty kapeampina kuin ne olivat 1600-luvun kartoissa ja vuoden 1750 kartassa. Lorentz Clerksin mittaaman kartan perusteella on kaupungin asemakaavan regulointi toteutunut.²⁰

Suuren Pohjan sodan vaikutukset alkoivat näkyä myös Pohjanlahden rannikolla. Venäläiset etenivät Vaasaan vuonna 1714. Isonvihan aikana he ryöstelivät yksityisiä koteja, Korsholman virkatalon sekä kirkon. Satamassa olleet varastoaitat ja laivat poltettiin. Valituskirjeessään valtiopäiville kaupunkilaiset mainitsivat myös usean yksityisen rakennuksen palaneen.²¹ Kaupungin suurpalolta kuitenkin vältyttiin. Pikkuvihan aikana Vaasan tuhot jäivät vähäisiksi. Venäläiset tuhosivat aittoja, ja mahdollisesti joitakin talousrakennuksia revittiin ja poltettiin. Kaupunkilaiset joutuivat korjauttamaan myös tullihuoneen, noin 2000 metriä pitkän tulliaidan ja tullin puomit.²²

Isonvihan jälkeen, vuonna 1727, arvioidaan Vaasassa olleen 1043 asukasta. Tuolloin kaupunki oli Suomen viidenneksi suurin. Kolme vuotta myöhemmin kaupungin väkiluku oli kasvanut, ja Vaasa oli kohonnut neljän suurimman kaupungin joukkoon.²³ Väkiluku kasvoi tasaisesti koko 1750-luvun ajan. Maanmittari Jonas Cajanus kartoitti kaupungin vuonna 1750. Hänen kartastaan käy ilmi, miten tiiviisti kaupunki oli rakennettu. Kaksi vuotta kartan laatimisen jälkeen Vaasassa oli 1222 asukasta. Kaupungissa oli yhteensä 26 korttelia ja 253 asuttua tonttia. Asutetun alueen laajuus oli noin 27 hehtaaria. Vuonna 1750 kaupungin regulointisuunnitelma oli toteutunut pääpiirteissään maanmittari Mikael Bongin suunnitelmien mukaan. Kadun varren asuinrakennukset muodostivat yhtenäisen ja suljetun katulinjan, jota täydensivät vielä pihan sulkevat portit. Tonttien sisällä regulointisuunnitelma ei ollut täysin toteutunut, varsinkaan kirkon pohjois- ja itäpuolen kortteleissa, joissa

¹⁷ Liite 3.1 ja liite 3.2; Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).

¹⁸ Luukko 1971, 104.

¹⁹ Kartta vuodelta 1710, se on kopioitu vuonna 1913, KA 2d 14/15.

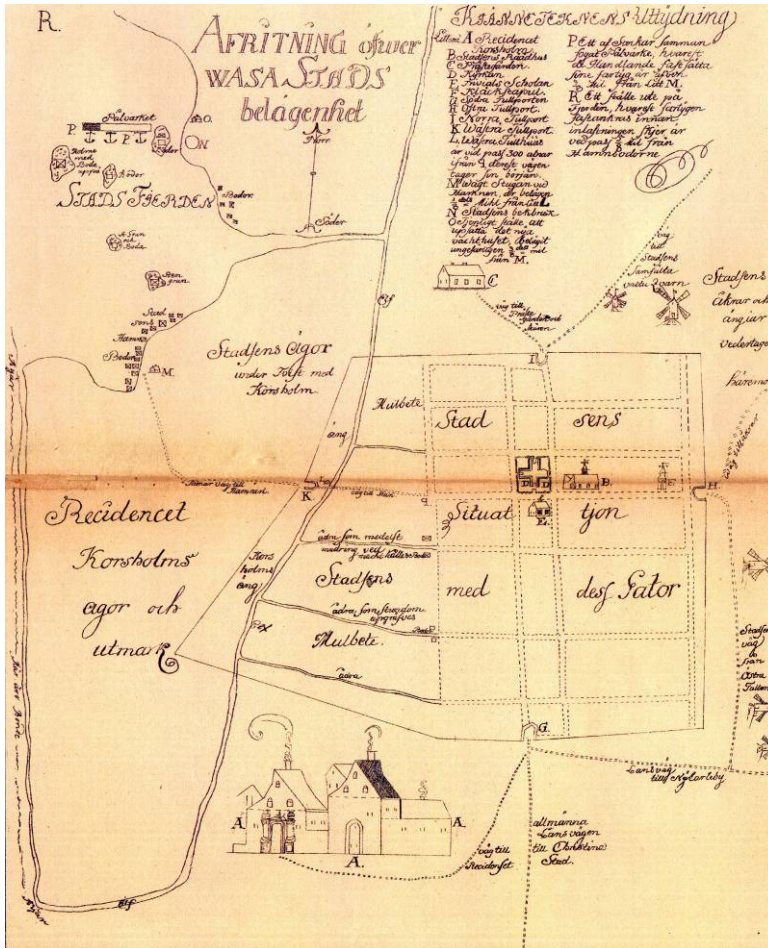
²⁰ Aspelin 1892, 6-7; alkueräinen kartta Kungliga Bibliotek; Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA); Kartta vuodelta 1750, e56 21/3.

²¹ Luukko 1971, 559–562.

²² Luukko 1979, 80.

²³ Nikula 1981, 285.

tonttien muodot vaihtelivat, ja niiden asemat korttelin sisällä oli epäsäännöllinen. Triviaalikoulu, raatihuone ja kellotapuli olivat entisillä paikoillaan. Kirkon luoteispuolelle oli rakennettu luuhuone. Torin itäosassa, raatihuoneen takana, olivat pitäjän tupa ja kaupungin varastot. Torin luoteiskulmaan oli pystytetty vaakahuone.²⁴

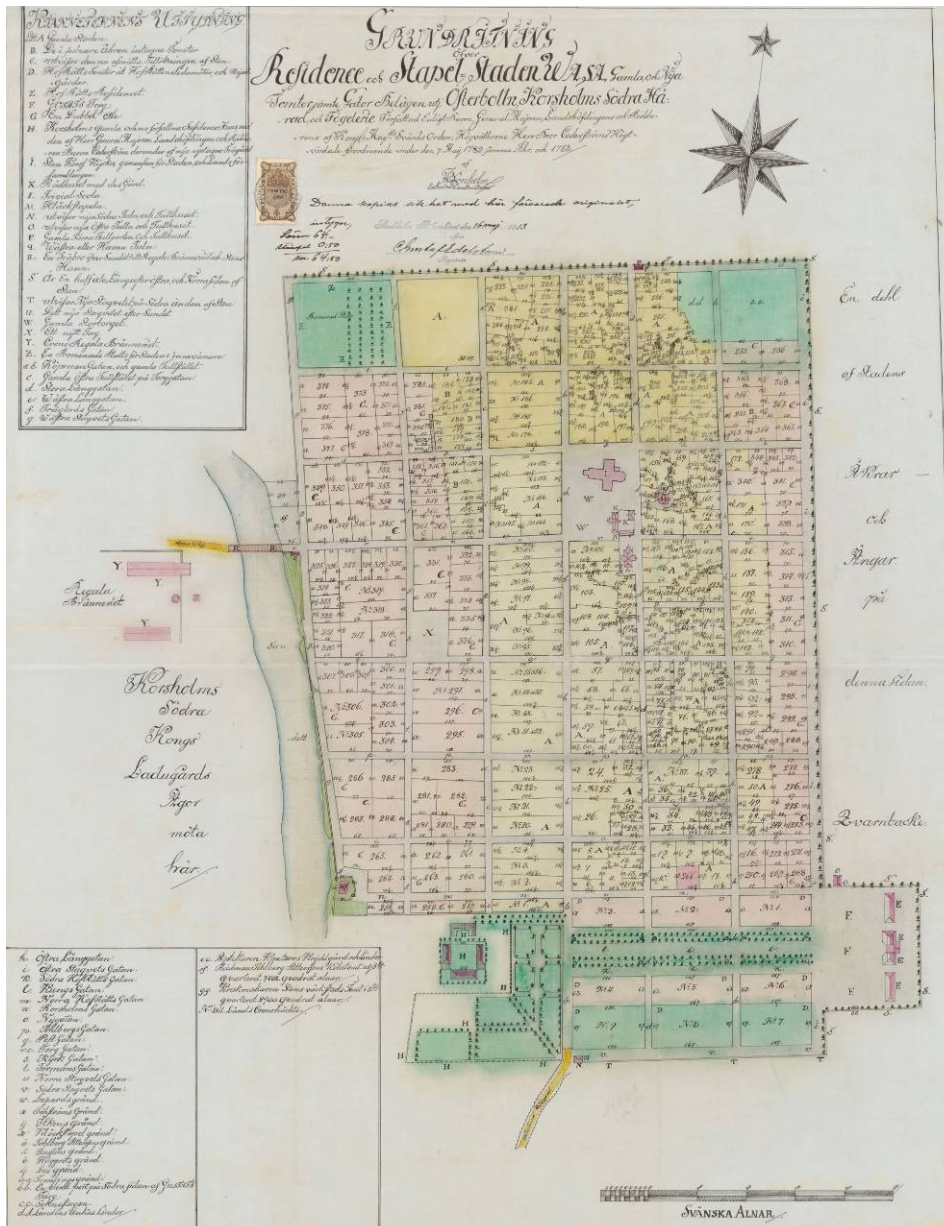
Kartta.
Vaasan kaupunkia kuvaava kartta vuodelta 1710. (Lorentz Clerksin kartta vuodelta 1710. Lähde: Aspelin 1892.)

Väkiluku kasvoi nopeasti 1700-luvun lopulla. Tulliaidan ympäröimässä kaupungissa alkoi asuintila käydä vähiin. Tonttipulaa yritettiin helpottaa lohkomalla vanhoja tontteja. Uutta maata oli vapautunut lännessä, jossa maankohoaminen oli kaventanut kaupungin salmea ja paljastanut maata veden alta. Kaupunkilaiset kutsuivat länsiosan vesijättömaata Grynnaniksi. Maanmittari Fredrik Rönnholm laati Vaasalle uuden asemakaavan vuosina 1782–1783. Kaupunki laajeni länteen, etelään ja itään. Uusi asemakaavoitettu alue oli nyt noin 990 metriä pitkä ja noin 650 metriä leveä. Koko kaupungin laajuus oli noin 64 hehtaaria. Tonttien lukumäärä kasvoi 256 tontista 385 tonttiin. Suurin osa uusista tonteista oli kaupungin länsiosassa, jossa kaavoitettu alue ulottui kapeaan kaupungin salmeen asti. Itäosassa oli vain 39 uutta tonttia. Kaupungin eteläpuolella, uudessa Hovioikeuden kaupunginosassa, uusia tontteja oli vain yhdeksän. Uudessa asemakaavassa toteutettiin ainoastaan vähäisiä katujen oikaisuja ja rakennusten siirtoja. Pitkittäiskatujen määrä kasvoi seitsemään. Postikadun ja Puutarhakadun kulmaan suunniteltiin uusi tori. Sen mukulakiveys on paikoin vieläkin maastossa nähtävissä.²⁵

²⁴ Luukko 1979, 68, 86; Kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3; Liite 3.3.

²⁵ Kartta vuosilta 1782–1783, KA 2 d 14/15; Luukko 1979, 336–337.

Kirkon ohi kulkeva Isokatu nimettiin Kauppiaankaduksi. Sen itäpuolella oli Iso Pitkäkatu (entinen Tulliaidankatu) ja Itäinen Tulliaidankatu. Kauppiaankadun länsipuolella oli Läntinen Pitkäkatu (entinen Rantakatu), Puutarhakatu ja Läntinen Tulliaidankatu. Koko kaupungin halki kulkeneet poikkikatut olivat pohjoisesta etelään: Pohjoinen Tulliaidankatu, Ajurinkatu, Kirkkokatu, Torikatu (entinen Iso Siltakatu), Postikatu, Thölberginkatu, Uusikatu ja vanhan kuninkaankartanon pohjoispuolitse kulkenut Korsholmankatu. Hovioikeuden kaupunginosassa oli Pohjoinen Hovioikeudenkatu, Kuninkaankatu, Eteläinen Hovioikeudenkatu ja Eteläinen Tulliaidankatu. Lisäksi kaupungissa oli useita pikku kujia.²⁶

Kartta. Kartassa on esitetty Vaasan laajennussuunnitelma, jonka uudet korttelit on merkitty vaaleanpunaisella ja C-kirjaimella. (Kartta vuodelta 1782–1783, KA 2 d 14/15)

²⁶ Luukko 1979, 337–339.

3.3 Kanavat ja kaupungin satama Hästholmenin saarella

Kaupunki rajautui lännessä salmeen, jonka ranta ulottui 1650-luvun puolivälissä nykyisen Läntisen Pitkänkadun ja Kauppiaankadun väliin.²⁷ Maankohoamisen sekä alavan maaston vuoksi salmi umpeutui nopeasti, ja sen ranta vetäytyi kauemmas kaupungista. Salmi oli jo 1640-luvulla niin matala, että lastatuilla laivoilla oli vaikeuksia päästä kaupunkia ja Hästholmenin saarta yhdistävälle sillalle asti.²⁸ Kauppatavarat piti kuljettaa veneillä kaupungin satamaan, joka oli sijainnut Hästholmenin saaren länsirannalla ilmeisesti jo kaupungin perustamisen aikoihin.²⁹

Kuva. Entisestä kaupungin salmesta on jäljellä enää vain noin 8 m leveä kanava. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Kuljetusten helpottamiseksi suunniteltiin 1660-luvun alussa kolmen kanavan kaivamista kaupungin tonteilta salmeen. Työn organisoimiseksi oli kaupunki jaettu kolmeen osaan. Kaupungin sillan vie-reen kaivettiin yksi kanavista, jonka paikalla oli virrannut Marasbäck-niminen puro. 1700-luvun alun karttaan oli sillan pohjoispuolelle merkitty salmeen johtava kanava, joka ulottui kirkon pohjoispuolella kulkeneeseen katuun asti. Samainen kanava oli merkitty vuoden 1750 kartassa jatku-

²⁷ Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, KrA; Mikael Bongin kartta 1650-luvun puolesta välistä, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).

²⁸ Aspelin 1882, 12; Luukko 1971, 142.

²⁹ Luukko 1971, 142.

maan purona kaupungin pohjoispuolelle. Salmen rannalla oli useita ranta-aittoja vuonna 1750. Kanava on täytetty todennäköisesti 1700-luvun lopulla, sillä se ei enää esiinny vuoden 1780-luvun kartassa.³⁰

Sillan eteläpuolella oli kaksi kanavaa, joista eteläisempi oli kolmannessa kaupunginosassa ulottuen Josef Beijerin tonttiin asti. Kanavan päälinja kulki nykyisen Postikadun ja Thölberginkadun välissä. Sen itäosa haarautui vuoden 1750 kartan mukaan kahteen uomaan, joiden päihin oli rakennettu yhteensä kolme ranta-aittaa. Uomat päättyivät nykyisen Läntisen Pitkätien kohdalla, tonteille 19:2 ja 19:3. Toinen kanava kaivettiin neljanteen kaupunginosaan. Kanava ulottui Henrik Matinpoika Holmbergin kujalle. Paikalla on nykyisin Läntinen Pitkätie 12. Kanava on kulkenut nykyisen Postikadun pohjoispuolella ja sen itäosa Postikadun kohdalla. Kanavan varrella on ollut yksi ranta-aitta tontin 19:1 kohdalla.³¹

Suunnitellut kolme kanavaa saatiin kaivettua valmiiksi 1670-luvun alkuun mennessä. Kanavien rannat vahvistettiin paaluin ja risuin. Neljäs kanava valmistui vuosisadan vaihteessa. Se sijaitsi toisessa kaupunginosassa ulottuen Jaakko Sigfridinpojan kujaan asti. Kanavan pituus oli noin 220 metriä. Kanavan päähaara kulki nykyisen Thölberginkadun länsiosan kohdalla. Vuoden 1750 kartassa kanavan itäosa jakaantui kolmeen haaraan, joista eteläisin ulottui nykyisen tontin 26:2 kohdalle asti ja pohjoisin haara päättyi tontille 19:4. Eteläisintä uomaa kiersi laituri. Lisäksi uoman viereen oli rakennettu kaksi ranta-aittaa. Pääuoman varrella oli useita ranta-aittoja. Kanavia oli merkitty neljä 1700-luvun alun karttaan, mutta vuoden 1750 kartan mukaan niitä on ollut yhteensä viisi. Eteläisin kanava sijaitsi ensimmäisen ja toisen kaupunginosan välissä, suunnilleen nykyisen Uudenkadun kohdalla. Kanavia ei esiinny enää 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alun kartoissa. Ilmeisesti ne ovat jääneet pois käytöstä ja täytetty.³²

Satama sijaitsi Hästholmenin saarella, noin 1,8 km kaupungin länsipuolella. Saaren länsirannalle porvarit olivat rakentaneet aittoja kauppatavaroiden säilyttämistä varten. Saaren edusta oli siinä määrin mataloitunut, että osa aitoista oli perustettu pylväiden varaan veteen. Aittoja oli 1660-luvulla yhteensä 47 kappaletta.³³ Satama oli suojaton lännestä ja länsiluoteesta puhaltaville tuulille. Vuonna 1663 aloitettiin samalla aallonmurtajana toimivan ulkolaiturin suunnittelu. Kahden karin väliin oli tarkoitus upottaa hirsikehikko. Laituri oli ainakin vielä vuonna 1665 rakentamatta, mutta jo vuonna 1685 sen mainitaan olleen käytössä.³⁴ Ulkolaiturin valmistuttua alkoivat porvarit rakentaa myös ranta-aittoja lähellä oleville, merestä kohoaville kareille ja Melmönsaarelle.³⁵ Suurten laivojen kulku Hästholmenin saareen vaikeutui maankohoamisen myötä. Satamaan päästiin vielä 1700-luvulla pienillä laivoilla.³⁶ Uutena satamapaikkana alettiin käyttää Brändön saarta vuodesta 1790 lähtien. Kaupungilla oli käytössään tuolloin kaksi satamaa.³⁷

³⁰ Luukko 1971, 141; Kartta 1700-luvun alusta, Luukko 1971, 112; Jonas Cajanuksen kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3.

³¹ Kartta 1700-luvun alusta, Luukko 1971, 112; Jonas Cajanuksen kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3; Luukko 1971, 141.

³² Kartta 1700-luvun alusta, Luukko 1971, 112; Jonas Cajanuksen kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3; Luukko 1971, 141.

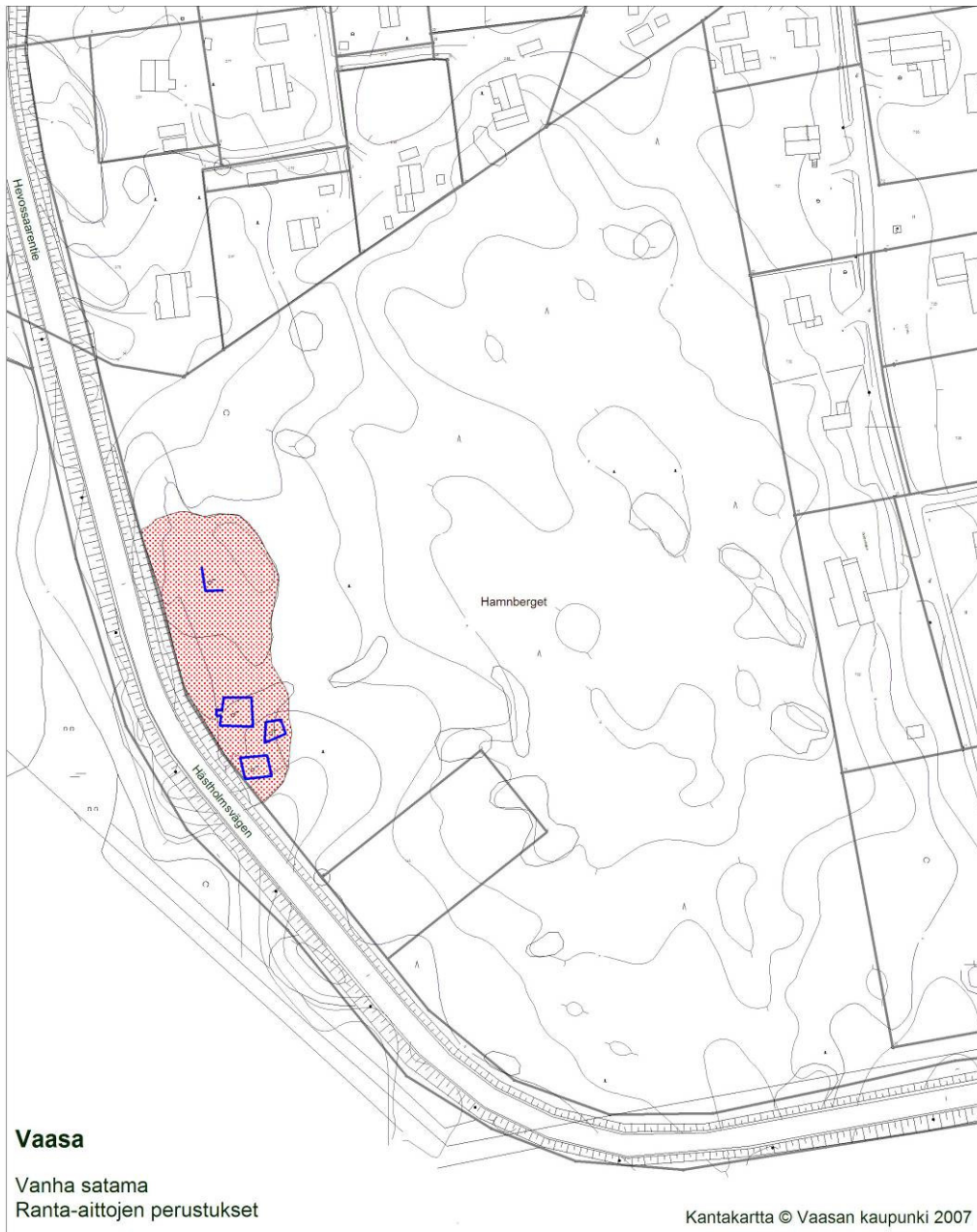
³³ Luukko 1971, 142.

³⁴ Luukko 1971, 143.

³⁵ Luukko 1971, 143.

³⁶ Aspelin 1882, 13.

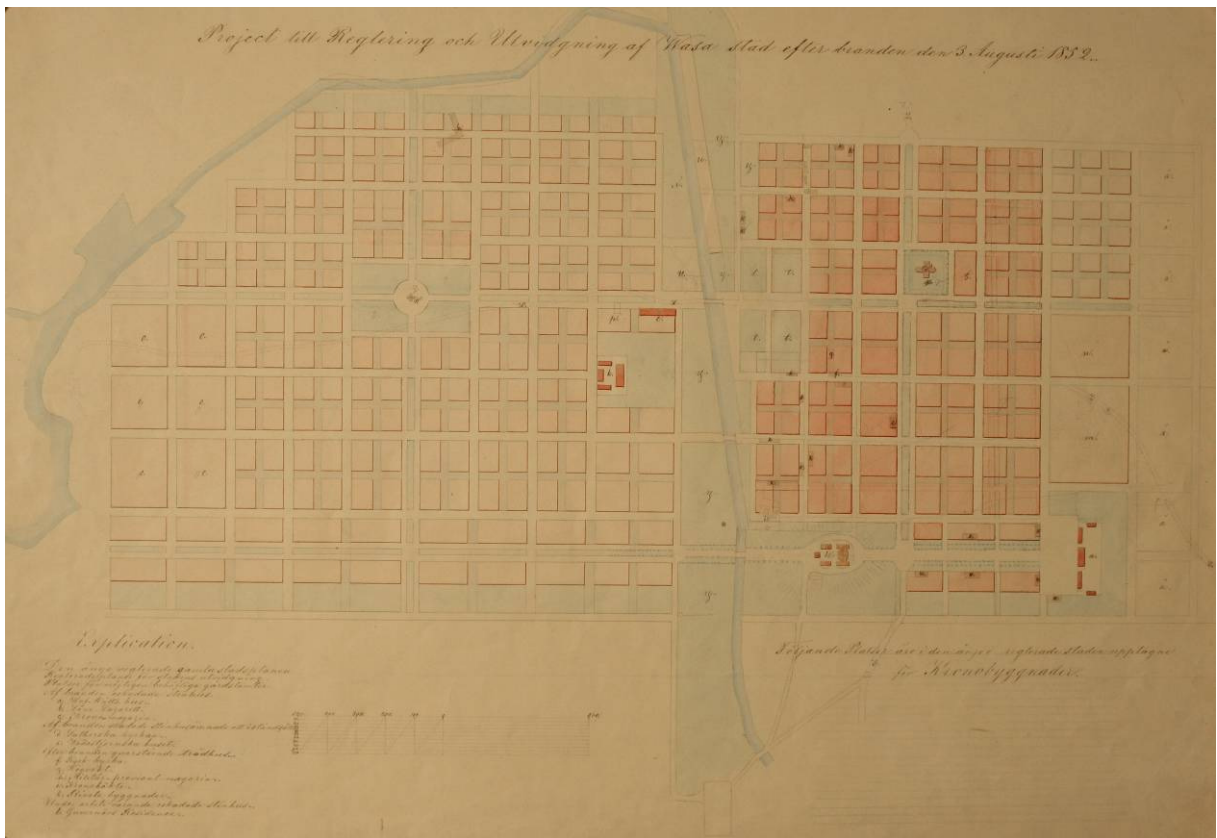
³⁷ Aspelin 1882, 16.

Kartta. Vanhan sataman alueella on jäljellä neljän aitan kiviperustukset, jotka Vaasan kaupungin mittausosasto on kartoittanut. Syksyllä maastossa näkyi enää kolmet selkeät perustukset. Kartta: Vaasan kaupunki. Muinaisjännöksen rajausta: Kaisa Lehtonen, Museo-virasto, Vaasan toimisto.

3.4 Vaasan palo vuonna 1852 ja kaupungin siirtäminen Klemetsön niemelle

Kaupungin tuhoisassa palossa, vuonna 1852, säästyivät ainoastaan hovioikeuden talo, rakenteilla ollut lääninhallituksen talo, lääninsairaala, kruununvankila, kruunun viljamakasiini sekä venäläisen varuskunnan varikkomakasiini ja ruutivarasto. Palossa säilyi tämän lisäksi alle kaksikymmentä yksityistä puurakennusta sekä ns. Wasastjernan talo. Parhaiten selvisivät 1. kaupunginosa etelässä ja 5., 7. ja 8. kaupunginosien luoteisosat.³⁸ Suunnitelma kaupungin rakentamisesta ja laajentamisesta entiselle paikalleen valmistui vain vajaan kuukauden kuluttua palosta. Uudessa asemakaavassa tontit ulottuivat kaupungin kanaalin länsipuolelle, aina vanhaan satamaan asti. Kanaalin kumpikin puoli oli jaettu puistokaduilla neljään osaan.³⁹

Kartta.

Palossa säilyneen lääninsairaalan ympärille suunniteltiin palon jälkeen Vaasan kaupungin laajennus. (Kartta vuodelta 1852, KA 56M 04/1)

³⁸ Kallentautio 2006, 18; Kartta vuodelta 1852, KA 56M 04/13.

³⁹ Kartta vuodelta 1852, KA 56M 04/1; Kallentautio 2006, 23–24.

Palon jälkeen, vuonna 1854, määrättiin kaupunki kuitenkin perustettavaksi uuteen paikkaan, Kle-metsön niemelle.⁴⁰ Vanhaan kaupunkiin rakennettiin väliaikaisia rakennuksia. Vuonna 1853 oli uu-sia asuinrakennuksia 427 kpl ja talousrakennuksia 331 kpl. Vain pieni osa vanhan kaupungin ra-kennuksista katsottiin siirtokelpoisiksi. Vanhan Vaasan viimeiset asukkaat häädettiin vuonna 1865, ja heidän rakennuksensa siirrettiin uuteen kaupunkiin, jonka nimeksi tuli Nikolainkaupunki.⁴¹ Lä-hes kaikki Vanhan Vaasan talot purettiin. Rakennusmateriaalin puutteessa vanhat kellaritkin hyö-dynnettiin. Kaupungin maat vuokrattiin ja alue muuttui laidunmaaksi. Tulipalossa säästynyt hovi-oikeuden talo muutettiin Mustasaaren kirkoksi. Wasastjernan talo kunnostettiin apteekiksi ja sairaa-lan lääkärin asunnoksi.⁴²

Kuva. Laidunmaaksi muuttuneen kaupungin näkymää hallitsi Wasastjernan talo, sekä kirkon ja kello-tapulin rauniot. Kuva on vuodelta 1889. Pohjanmaan museo.

⁴⁰ Kallentautio 2006, 35.

⁴¹ Kallentautio 2006, 104 ja 109.

⁴² Wester, Holger 2006, 138.

3.5 Vaasan asemakaavat - karttojen asemointi ja asemoinnin luotettavuus

Vaasan asemakaavaa kuvaavia karttoja on olemassa vain vähän. Kaupunki säästyi paloilta 1600–1700-luvuilla. Tämänkään vuoksi kaupunkimittauksiin ja uusiin asemakaavasunnitelmiin ei ollut tarvetta. Vanhimmat säilyneet kartat ovat 1650-luvulta. Vaasan regulointisuunnitelmien pohjana on esitetty myös kaupungin silloinen asemakaava. Lähes samanikäisten karttojen kaupunkimittaukset ja suunnitelmat poikkeavat hieman toisistaan. Alkuperäiset 1600-luvun kartat ovat Ruotsin arkistoissa.⁴³

Kaupungista on säilynyt kolme 1700-luvun karttaa, joista vanhin, luonnosmainen kartta, on vuodelta 1710. Siitä on olemassa Kansallisarkistossa kopio, johon on merkitty vain kaupungin rajat, kirkko ja tullihuoneet. Karttakopiossa on tarkemmin kuvattu kaupungin ympäristö. Alkuperäinen kartta on ilmeisesti Kungliga Bibliotekissä Ruotsissa. Henrik Aspelinin Vasa stad historia –teoksessa on kartasta toinen kopio. Siihen on merkitty asemakaava, kirkko, raatihuone, triviaalikoulu ja kellotapuli. Asemakaava on kuvattu luonnosmaisesti. Siihen ei ole merkitty ollenkaan toria ja raatihuonekin on väärässä paikassa. Kartassa on esitetty vain Vaasan kaupungin alue ja Korsholma. Tämä ”Vaasan historiassa” julkaistu kartta eroaa Kansallismuseon kopiosta myös Korsholman ja kirkon osalta. Kansallismuseon versioon on merkitty Korsholman rakennusten sijainti asemapiirroksena ja kuvattu vain kirkon julkisivu. Historiateoksessa julkaistussa kartassa kartanosta on kuvattu julkisivu ja kirkosta asemapiirros.⁴⁴ Tarkin Vaasaa kuvaava kartta on vuodelta 1750. Karttaan on merkitty myös rakennukset ja tonttien omistajat. Vaasaan kaavoitettiin lisää tontteja 1780-luvun alussa. Tuolloin kaupunkimittauksen lisäksi kaavoitettiin uusia tontteja sekä esitettiin kaupungin laajenemissuunnitelma. Kartasta on kopio Kansallisarkistossa. Työtä varten asemoitiin neljä karttaa, joiden avulla voi seurata Vaasan asemakaavan kehitystä, kaupungin laajentumista ja sen ympäristön muutosta. 1700-luvun kartoista asemoitiin vuoden 1750 ja vuosien 1782–1783 kartat. Karttojen mittayksikkönä on kyynärä, joka on noin 59,34 cm.

1652

Otsikko: Wasa stadh. Afftagit och regulerat och der af staden Claes Claesson.

Tekijä: Claes Claesson

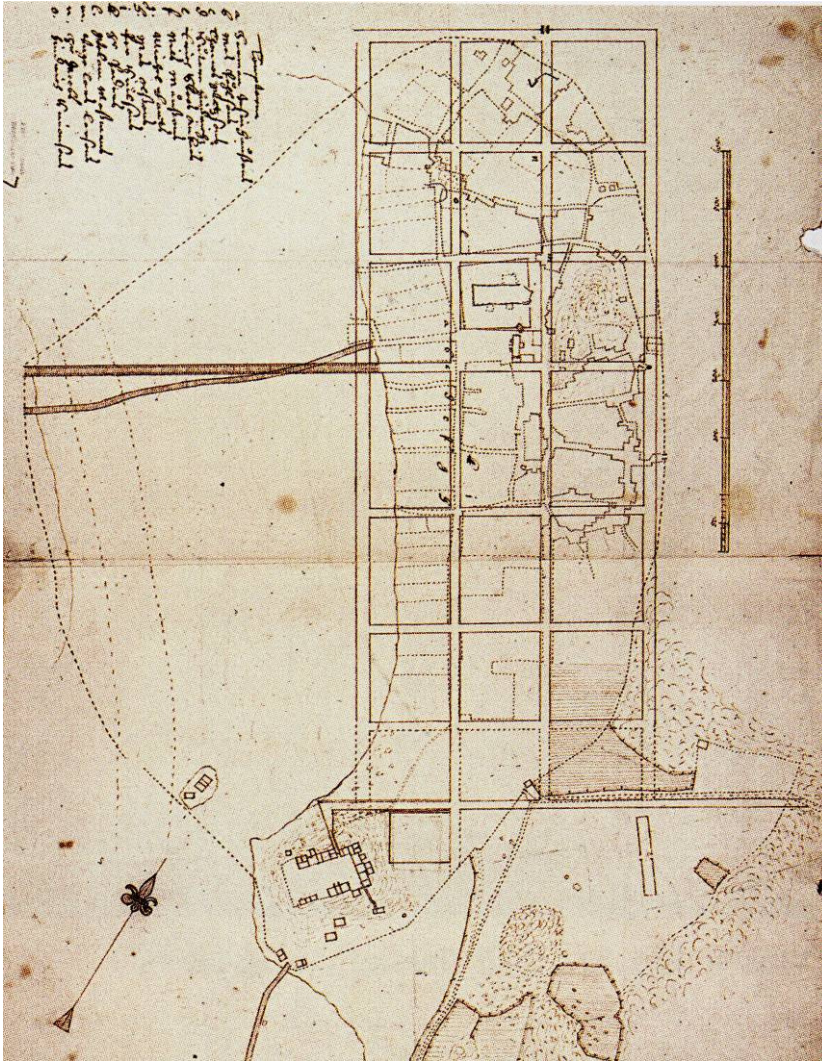
Päiväys: 1652 (arkistomerkintä).

Maastomittaukseen perustuva regulointisuunnitelma on vanhin Vaasan kaupungista säilynyt kartta. Kaupunkimittaus on piirretty suunnitelman pohjaksi vihreällä viivalla. Karttaan on merkitty korttelit, kadut, kirkko ja sen viereen raatihuone. Kartassa näkyvät lisäksi kaupungin salmi siltoineen, tullihuoneet ja tulliaidalla merkitty kaupungin alue. Korsholman kartanon rakennukset on merkitty tulliaidan sisäpuolelle. Rakennukset on väritetty ruskealla värillä. Kaupungin eteläosassa on suora-kaiteen ja neliön muotoiset alueet, jotka on merkitty vihreällä värillä kuten raatihuonekin. Kyseessä on mahdollisesti rakennukset, sillä niiden pinta-alat ovat olleet noin 100 m² ja 160 m². Uudet korttelit on merkitty punaisella ja kaupungin tulliaita ruskealla viivalla. Kirkon pohjois- ja itäpuolelle on merkitty yhteensä kolme ruskealla viivoitettua aluetta. Regulointisuunnitelmassa kaupunki on

⁴³ Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, Wasa nr. 3. KrA, Mikael Bongin kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).

⁴⁴ Kartta vuodelta 1710, Aspelin 1892, 6-7; alkuperäinen kartta Kungliga Bibliotek, kartan kopio KA 2d 14/15; Jonas Cajanuksen kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3; Fredrik Rönholmin kartta vuosilta 1782–1783, KA 2 d 14/15.

sillä alkuperäiseen karttaan rakennus on merkitty nykyistä suuremmaksi. Kirkko on kiertynyt myös nykyiseen karttaan verrattuna liiaksi pohjoiseen.⁴⁹

Kartta.

Vaasan asemakaava toteutui pitkälti Mikael Bongin laatiman regulointisuunnitelman mukaan. (Mikael Bongin laatima kartta 1650-luvulta, KA, kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA. Lähde: Ahlberg 2005, 127.)

1750

Otsikko: Grundritningen öfver Residence Staden Wasa, belägen uti Österbottens Höfdingedöme, Korsholms Södra Fögderie, och Södra Härad: Är Enligt Hans Majest allernådigste förordnande år 1750 mått.

Tekijä: Jonas Cajanus

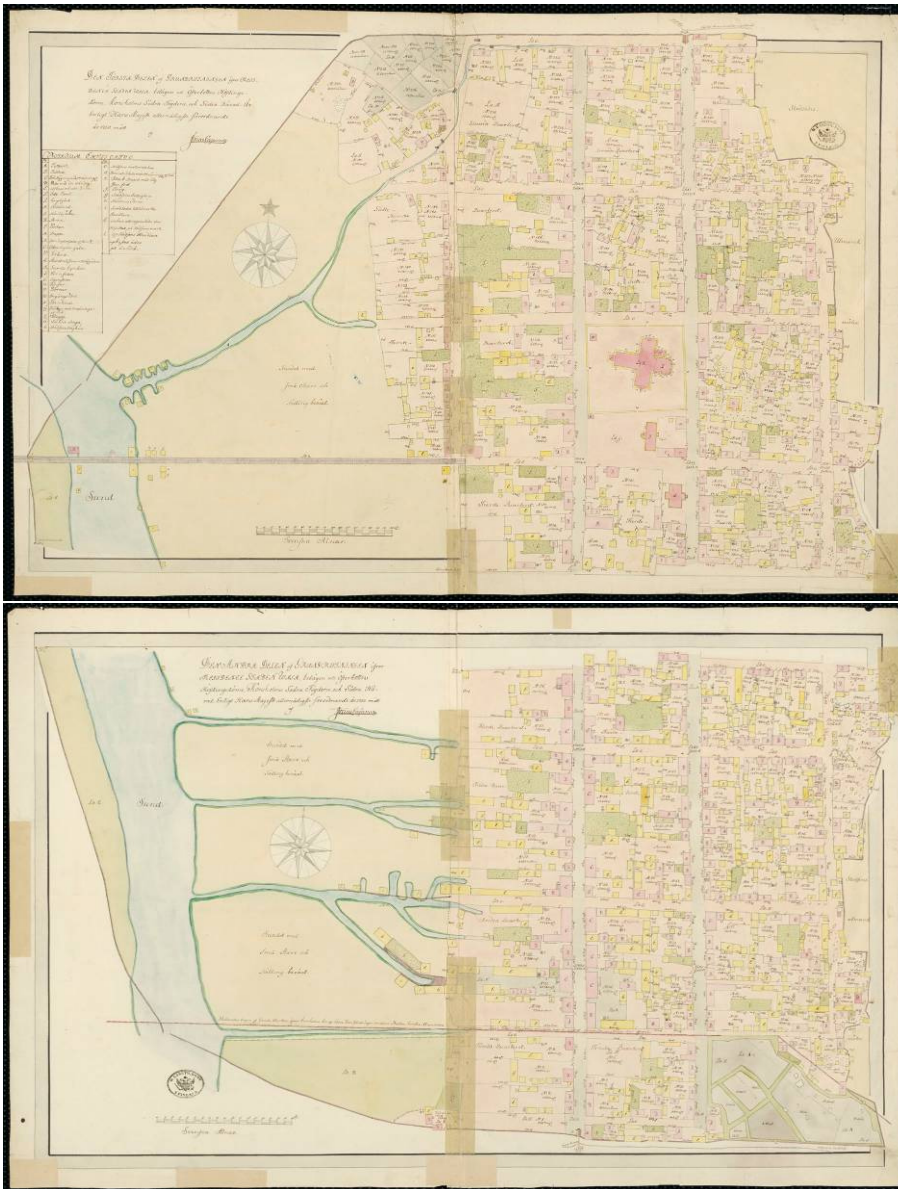
Päiväys: 1750

Kartasta nähdään, että sadan vuoden aikana on kaupungin regulointisuunnitelma toteutunut pääpiirteissään maanmittari Bongin laatiman suunnitelman mukaan. Kaupunki on jaettu kolmeen pitkään kortteliriviin ja seitsemään kaupunginosaan. Kaupunki on laajentunut luoteeseen, jonne on muodostunut kolmesta korttelista neljäs korttelirivi. Etelään on muodostunut uusi kokonainen korttelirivi. Myös kaupungin itäosa oli saanut uusia tontteja. Kartassa on esitetty ensimmäistä kertaa koko

⁴⁹ Liite 3.2.

kaupungin rakennuskanta. Erikseen on merkitty 1- ja 2-kerroksiset asuintalot, talousrakennukset, kauppiaiden ranta-aitat, sekä pitäjän talonpoikien aitat ja tallit. Raatihuoneen, triviaalikoulun ja vaakahuoneen lisäksi karttaan on kuvattu kaupungin köyhäintalo, vankila, pitäjän tupa ja tullihuoneet. Kartassa on runsaasti yksityiskohtia, kuten merkintöjä porteista ja katujen päällystyksestä. Kartasta käy ilmi myös tonteilla sijainneet kasvitarhat. Kartan selitysosaan on merkitty tonttien omistajat.

Kartta asemoitiin viiden vastinpisteen avulla Vaasan kaupungin kantakarttaan: Vastinpisteinä käytettiin kirkon luoteisnurkkaa, kellotapulin koillisnurkkaa, triviaalikoulun kaakkoisnurkkaa, Uudenkadun ja Kauppiaankadun kulmaa, sekä Uudenkadun ja Itäisen Pitkätien kulmaa. Asemointivirhe on alle 3,5 metriä.⁵⁰

Kartta.

Vuoden 1750 karttaan on merkitty tonteilla sijainneet rakennukset. Punaisella väritetyt ovat asuinrakennuksia ja keltaisella väritetyt talousrakennuksia. Kartan selityksiin on merkitty jokaisen tontin omistaja. (KA e56 21/3)

⁵⁰ Liite 3.3.

jaettu kahteen kortteliriviin, joissa on yhteensä 12 samankokoista, neliön muotoista korttelia. Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon aikaisempaa asemakaavaa eikä maaston muotoja. Ainoastaan kirkko, raatihuone ja tori ovat säilyneet entisillä paikoillaan. Tori ja kirkko on sijoitettu vastakkaisien korttelien kulmiin.

Kaupunkimittaukseen perustuva kartta asemointiin neljän vastinpuoleen avulla Vaasan kaupungin kantakarttaan. Kartoilla ei ole kirkon eteläosan lisäksi yhteisiä vastinpuoleita. Asemoinnin apuna käytettiin Mikael Bongin karttaa 1650-luvun lopulta. Vastinpuoleina käytettiin kirkon pääläivan ja sakariston kulmaa, kirkon etelänurkkaa, 1650-luvun sillan pohjoiskulmaa ja 1650-luvun eteläkorttelin luoteiskulmaa, joka on suunniteltu nykyisen Kauppiaankadun ja Thölberginkadun risteyksen kohdassa. Asemointivirhe on noin 5 metriä.⁴⁵

1650-luku

Otsikko: -

Tekijä: Mikael Bong

Päiväys: 1650-luku

Maastomittaukseen perustuva regulointisuunnitelma tehtiin korvaamaan aikaisempaa suunnitelmaa, joka oli herättänyt suurta vastustusta. Kaupunkimittaus on piirretty suunnitelman pohjalle pistevivoin. Karttaan on merkitty korttelit, kadut, kirkko, raatihuone, Korsholman kartanon rakennukset, sekä muutamia muita rakennuksia. Lisäksi kartassa näkyy kaupungin tulliaita, kaupungin salmi, vanha silta ja uusi siltasuunnitelma. Uudet korttelit on kuvattu yhtenäisellä viivalla. Vanhaan asemakaavaan on merkitty ainoastaan 14 tonttia kirjaimin ja kirjainten selitykset. Niissä mainitaan kaupungin porvariiden nimiä.⁴⁶ Lisäksi karttaan on merkitty tonteille yksittäisiä rakennuksia. Kartasta puuttuu päiväys ja tekijän nimi. Kirjallisten lähteiden perusteella on päätelty, että kyseessä on maanmittari Mikael Bongin laatima kartta. Sen todennäköiseksi valmistumisvuodeksi on arvioitu vuotta 1654.⁴⁷ Karttaan on merkitty jo kirkon itälaajennus, joka valmistui vuonna 1654. Karttaan on torin itälaidalle merkitty myös kolme muuta rakennusta. Historiallisten lähteiden perusteella tiedetään, että Kamreerinoikeus sai oman talon vuonna 1658 ja vaakahuoneen rakentamisesta päätettiin vuonna 1657.⁴⁸ Kartta voi tämän perusteella ollakin vasta 1650-luvun loppupuolelta. Uusi regulointisuunnitelma myötäili vanhaa asemakaavaa. Kaksi pohjois-eteläsuuntaista, pitkää katua noudatti vanhojen katujen linjauksia. Niitä oli ainoastaan oikaistu. Kaupunki oli jaettu kolmeen kortteliriviin, joissa oli yhteensä 21 suorakaiteen muotoista korttelia. Kirkon eteläpuoleiset korttelit olivat hieman pidempiä kuin muut. Kirkko, tori ja raatihuone oli sijoitettu samaan kortteliin.

Kaupunkimittaukseen perustuva kartta asemointiin viiden vastinpuoleen avulla Vaasan kaupungin kantakarttaan. Kartoilla ei ole yhteisiä vastinpuoleita, lukuun ottamatta kirkkoa. Asemoinnissa on hyödynnetty asemakaavan regulointisuunnitelmaa, jonka korttelijakoa kaupungin eteläosan nykyinen asemakaava pitkälti noudattaa. Yhtenä vastinpuoleena käytettiin vuoden 1750 karttaan merkittyä sillan pohjoiskulmaa. Muut vastinpuoleet olivat kirkon pääläivan ja sakariston kulma, kirkon etelänurkka, Korsholmankadun ja Kauppiaankadun risteys, sekä Itäisen Pitkätien ja Korsholmankadun risteys. Asemointivirhe on noin 5 metriä. Kirkon kohdalla virhe on hieman suurempi,

⁴⁵ Liite 3.1.

⁴⁶ Selitysten tulkinnessa auttoi tutkija V.P. Suhonen.

⁴⁷ Kostet 1995, 114.

⁴⁸ Luukko 1971, 121–123.

1782–1783

Otsikko: Grundritning öfver Residence och Stapelstaden Wasa gamla och nya tomter jämte gator.

Tekijä: Fredrik Rönholm.

Päiväys: 1782–1783. Kartta on kopioitu vuonna 1913.

Karttaan on merkitty korttelit, tontit, kirkko, raatihuone, triviaalikoulu, kadut, torit ja kaupungin salmi siltoineen. Vanhat tontit on väritetty keltaisella värillä ja merkitty A-kirjaimella. Tonteilla on juokseva numero. Seuraavana vuonna käyttöön otettavat tontit on niin ikään väritetty keltaisella ja merkitty B-kirjaimella. Kartassa on esitetty Vaasan laajennussuunnitelma, jonka uudet korttelit on piirretty vaaleanpunaisella ja merkitty C-kirjaimella.

Kartta asemoitiin Vaasan kaupungin kantakarttaan neljän vastinpisteen avulla. Vastinpisteinä käytettiin kirkon pohjoissakaran luoteiskulmaa, Hovioikeuden päärakennuksen luoteiskulmaa, Triviaalikoulun kaakkoiskulmaa ja Hovioikeuden puistikon länsiosaa. Asemointivirhe on alle 5 metriä.⁵¹

Taulukko: Vaasan kaupunkia kuvaavista kartoista

Vuosi	Otsikko	Nimi	Selite	Viite	Alkuperäinen	Huom.
1652	Wasa stadh. Afftagit och regulerat och der af staden af Claes Claesson	Claes Claesson	Vaasan kaupungin maastomittaukseen perustuva regulointisuunnitelma. Kaupunkimittaus on piirretty suunnitelman pohjalle. Karttaan on merkitty korttelit, kadut, kirkko ja kirkon viereen raatihuone, Korsholman kartanon rakennukset, kaupungin salmi siltoineen ja kaupungin tulliaita. Uudet korttelit on merkitty punaisella.	Ahlberg 2005, 126.	Utländska kartor, Stads och fästningsplaner. Finland. Wasa nr. 3. KrA.	
1650-luvun loppu	-	(Mikael Bong)	Vaasan kaupungin maastomittaukseen perustuva regulointisuunnitelma. Kaupunkimittaus on piirretty suunnitelman pohjalle pisteviivoin. Karttaan on merkitty, korttelit, kadut, kirkko ja raatihuone, Korsholman kartanon rakennukset, kaupungin tulliaita ja kaupungin salmi siltoineen. Uudet korttelit on merkitty yhtenäisellä viivalla.	Ahlberg 2005, 127.	Kartor o ritn. Nr. 253 (kartavd. M. from RA).	
1710	Geometrisk Afritning öfver Wasa stads ägor Belägne uti Österbotten	Lorentz Clerks	Karttaan on merkitty kaupunkia ympäröivä tulliaita, salmen yli johtanut silta, kirkko, sekä itäinen-, pohjoinen- ja eteläinen tullirakennus. Korsholman kartanoalue on rajattu punaisella.		KA 2d 14/15 nro 4. Kartta on kopioitu vuonna 1913.	

⁵¹ Liite 3.4.

1750	Grundritningen öfver Residence Staden Wasa belägen uti Österbottens Höfdingedöme, Korsholms Södra Fögderi och Södra Härad, Enligt Hans Majest. allernådigste förordnande år 1750 mått af Jonas Cajanus.	Cajanus, Jonas	Karttaan on merkitty korttelit, tontit, rakennukset, kasvitarhat, kaivot, kirkko raatihuone, triviaalikoulu, kadut, kaupungin salmi ja sen sillat sekä kaupungin salmeen johtaneet kanavat. Kartan selityksiin on merkitty tonttien omistajat.		KA e56 21/3.	
1782–1783	Grundritning öfver Residence och Stapelstaden Wasa. Gamla och Nya Tomter jämte Gattor Belägenritj. Österbotten, Korsholms Södra Härad, och Fögderie.	Fredrik Rönnholm	Karttaan on merkitty korttelit, tontit ja rakennukset, kirkko raatihuone, triviaalikoulu, tulihuoneet, kadut ja kaupungin salmi siltoineen. Kartassa on esitetty Vaasan laajennussuunnitelma, jonka uudet korttelit on merkitty vaaleanpunaisella värillä.		KA 2d 14/15 nro 2. (Kartta on kopioitu vuonna 1913 alkupe- räisestä) Al- kuperäinen kartta, Riksar- kiv Tukholma.	
1839	Plan af Wasa stad.	C. W. Gyl- dén	Karttaan on kuvattu uusi asemakaava. Siihen on merkitty hovioikeuden talo, kirkko, kello- torni, koulutalo, kaupungin vankila, seurahuone, läänin- vankila, kruunun makasiini, läänin sairaala ja Korsholman vallit.		KA 55 M 4/13.	
1852	Projekt till re- glering och utvid- ning af Wasa stad efter branden den 3. Augusti 1852.	-	Karttaan on kuvattu kaupungin laajennussuunnitelma ja uusi asemakaava. Siihen on merkit- ty palossa säilyneet rakennuk- set, kirkko, korttelit ja kadut.		KA 2d 28/13.	

4. Julkiset rakennukset

4.1 Kirkko

Mustasaaren harmaakivikirkko on Markus Hiekkasen mukaan rakennettu vuosien 1500 ja 1520 välisenä aikana. Sitä on edeltänyt puukirkko, joka on sijainnut todennäköisesti harmaakivikirkon paikalla.⁵² Keski-
aikainen kirkko jäi kaupungin perustamisen jälkeen liian pieneksi. Lisätilan saami-
seksi tehtiin kirkkoon kaksi uutta lehteriä 1630- ja 1640-luvuilla. Tämä ei kuitenkaan riittänyt, vaan
uuden kirkon rakentaminen aloitettiin Korsholman kartanon paikalle vuonna 1648. Työt keskeytet-
tiin maaherran valituksen vuoksi, ja kirkon perustuskivet siirrettiin pois. Tämän jälkeen päädyttiin
vanhan kirkon itäosan pidentämiseen noin 15 metriä. Laajennustöiden vuoksi perustettiin myös tii-

⁵² Hiekkänen 2007, 512–515.

litehdas. Kirkko valmistui vuonna 1654. Sen uusi holvikatto romahti. Uusi katto saatiin valmiiksi vuonna 1656. Kirkon laajennustöiden yhteydessä suurennettiin myös sakaristoa vuonna 1658. Laajennuksesta huolimatta kirkko oli edelleen liian pieni kasvaneen kaupungin ja sen ympäristön asukkaille. Tämä aiheutti penkkiriitoja. Lisäksi osan kirkkoväestä oli kuunneltava jumalanpalvelusta ulkona.⁵³ Kirkon laajentamiseksi oli tehty suunnitelmia jo vuonna 1740. Toden teolla työt käynnistyivät vasta vuonna 1748. Kirkko muutettiin ristikirkoksi. Ulkoseinät tehtiin kivistä ja tuettiin ankkuriraudoilla. Sisäseinät sekä ovien ja ikkunoiden pielet muurattiin tiilestä. Kirkon itäsiipeen rakennettiin uusi sakaristo. Kirkko valmistui vuonna 1753. Ulkoa se rapattiin vasta vuonna 1755.⁵⁴

Kuva: Keskiaikaisen kirkon rauniot hallitsevat edelleen Vanhan Vaasan maisemaa. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Vanha kellotapuli on sijainnut kirkon ja raatihuoneen välissä. Rapistuneen tilalle rakennettiin uusi kellotapuli. Sen paikaksi valittiin korkea mäki torin itäpuolelta. Alaosa tehtiin kivistä ja yläosa puusta. Uusi kellotapuli valmistui vuonna 1675.⁵⁵

Myös kirkon ympärillä ollut hautausmaa oli käynyt ahtaaksi. Seurakunta osti vuonna 1763 uutta hautausmaata varten Itäisen tullin vierestä peltokappaleen, jonka suuruus oli 5400 neliökymppä. Myyjänä oli kaupungin kassanhoitaja Isak Roundell. Vuoden 1781 karttaan on merkitty tien viereen hautausmaa, jonka paikalla nykyään on Vanhan Vaasan rautatieaseman tontti. Paikalta onkin löytynyt ihmisen luita ja metallikahvat, jotka saattavat olla peräisin ruumisarkusta. Hautausmaalle ajettiin vanhalta hautausmaalta multaa, mutta sinne haudattiin vain harvoja vainajia, sillä useimmat seurakuntalaiset hautasivat vainajansa edelleenkin vanhaan hautausmaahan. Kaupungin laajenemisen myötä maaherra hankki määräyksen uuden hautausmaan perustamisesta. Se perustettiin Pohjoistullin lähelle, ns. Kappelinmäelle.⁵⁶

⁵³ Luukko 1971, 123–127.

⁵⁴ Luukko 1979, 80, 82.

⁵⁵ Luukko 1971, 128–129, 518.

⁵⁶ Luukko 1979, 620–621; Kartta vuodelta 1781, KA 2d 14/15 nro 3; Spoof 1989; Rinne & Meinander 1912, 50.

4.2 Raatihuone, vaakahuone, kamreerinoikeus ja vankila

Kirkon viereen rakennettiin kaupungin hallinnollinen keskus. Raatihuone on merkitty 1650-luvun karttoihin torin itälaidalle. Puisessa rakennuksessa oli torni. Rakennus oli kooltaan noin 15 x 40 kyynärää, eli 8,9 x 27,7 metriä. Se oli maalattu punamullan ja hylkeenrasvan sekoituksella. Ensimmäinen raatihuone oli huonokuntoinen jo 1650-luvun lopulla. Uusi, kaksikerroksinen raatihuone vihittiin käyttöön vuonna 1695. Siinä oli tervattu paanukatto ja torni kelloa varten. Ainakin koukussalissa on ollut kaakeliuuni jo 1700-luvun alussa.⁵⁷

Kaupungin alemman tuomioistuimen kokoukset järjestettiin viimeistään 1640-luvulta lähtien ns. kämnerinkamarissa. Sen sijainnista ei ole mainintaa lähteissä. Omaa taloa oikeudelle alettiin puuhata vuonna 1654. Tuolloin raivattiin oikeuden talon ja koulutuvan tontilta kiviä rikkomalla niitä tulen avulla. Kämnerinrakennus valmistui vasta vuonna 1658. Siinä oli tuohikatto. Rakennukseen murattiin uloslämpivä tiiliuuni vasta 1660-luvun puolella.⁵⁸

Raastuvankokous päätti rakentaa vaakahuoneen vuonna 1657. Huonokuntoisen vanhan vaakahuoneen tilalle, torin viereen, salvottiin uusi rakennus vuonna 1691. Vaakahuonetta käytettiin kuitenkin kaupunkilaisten viljan jauhamispaikkana. Kaupunki sai uuden vaakahuoneen, joka sijoitettiin vuonna 1706 valmistuneen vankilan itäpäähän.⁵⁹ Vankilarakennus sijaitsi raatihuoneen takana, Torikadun varrella. Puisessa rakennuksessa oli kuusi ikkunaa ja tiilestä muurattu tulisija. Katon on täytynyt olla paanua tai lautaa, koska se on ollut tervattu.⁶⁰ Vanha lääninvankila sijaitsi ilmeisesti Korsholman luoteispuolella, kaupungin lounaisosassa. Vuonna 1750 Pohjanmaan talonpojat rakensivat tiilisen, kaksikerroksisen lääninvankilan kaupungin tulliaidan luoteisosaan.⁶¹

4.3 Koulut

Koulutoiminta alkoi Vaasassa vasta vuonna 1641. Tuolloin ylioppilas Elias Hamnius määrättiin käynnistämään koulutyö. Aluksi koulua on käyty todennäköisesti koulumestarin asunnossa. Uuden koulutalon paikaksi hankittiin porvari Pietari Laurinpojan etupiha. Hän sai vastineeksi maata tonttinsa toiselta puolelta. Rakennustyö eteni hitaasti. Tontin raivaustyöt aloitettiin vuonna 1654. Ensimmäiseksi rikottiin kiviä ja kalliota tulen avulla kuumentamalla. Rakennus oli valmis vasta vuonna 1662. Tuohikattoisessa rakennuksessa oli keittiö ja ainakin neljä savupiippua. Rakennus toimi myös koulumestarin asuntona.⁶²

Trivialikoulu siirrettiin Uudestakaarlepyystä Vaasaan vuonna 1683. Koulu antoi ylempää opetusta. Uuden koulurakennuksen paikaksi valittiin torin kaakkoislaidalta tontti, jonka itäpuolella kulki Itäinen katu. Rakennus oli kaksikerroksinen. Alakerrassa oli suuri luokkahuone ja pieni opettajien

⁵⁷ Luukko 1971, 119–121. Luukon mukaan uusi raatihuone rakennettiin vanhan länsipuolelle. Asemoiduista kartoista päätellen raatihuoneen paikka lienee pysynyt samana.

⁵⁸ Luukko 1971, 121–122.

⁵⁹ Luukko 1971, 123.

⁶⁰ Luukko 1971, 122.

⁶¹ Luukko 1971, 122; Claes Claessonin kartta vuodelta 1652, KrA; Mikael Bongin kartta 1650-luvun puolivälistä, RA; Luukko 1979, 348.

⁶² Luukko 1971, 129–130, 522.

huone. Säterikatto päällystettiin paanulla ja tervattiin. Lasi-ikkunat valmisti vaasalainen lasinleikkaaja. Triviaalikoulu valmistui vuonna 1691.⁶³

Kuva. Triviaalikoulun kiviperustus on vielä näkyvissä entisen torin laidalla. Päivi Hakanpää MV:RHO.

4.4 Sairaalat

Lääninsairaalan eli lasaretin perustamislupa annettiin vuonna 1765 valtiopäivillä. Se palveli Vaasan kaupungin lisäksi koko lääniä. Lasaretti aloitti toimintansa vuonna 1768. Sairaala toimi aluksi ahtaissa vuokratiloissa. Sairaalan uudeksi paikaksi ostettiin Katarina Waseliukselta talo n:o 23 toisesta kaupunginosasta vuonna 1769. Sen paikalla on nykyisin tontti nro 27:1, joka on Kauppiaankadun ja Thölberginkadun risteyksessä. Vuonna 1770 sairaala siirtyi taloon n:o 34, joka sekin sijaitsi toisessa kaupunginosassa. Sairaala on ollut nykyisen Postikadun ja Uudenkadun risteyksessä tontilla nro 29:3.⁶⁴

⁶³ Luukko 1971, 130–132, 528.

⁶⁴ Luukko 1979, 349–350, 553.

5. Inventointialueen alkuperäinen topografia ja aiemmat arkeologiset tutkimukset

5.1 Kaavoitetun alueen alkuperäinen topografia

Vaasan kaupunki perustettiin Mustasaaren länsirannalle, meren rantaan. Saari oli jo 1600-luvun puolivälissä kasvanut kiinni mantereeseen. Myös Korsholman ja Mustasaaren välinen salmi oli umpeutunut. Kaupungin edustalla oli Hästholmenin saari.⁶⁵ Kaupunkia ympäröi kaupungin salmi, Grundfjärdin järvi ja kaupungin salmeen laskeva Marasbäckin puro. Maran vetisistä niityistä alkunsa saanut puro oli kaupungin rajana pohjoisessa ja koillisessa. Porvaristo perkasi puron vuonna 1662. Matala ja lounas-koillisuuntainen Grundfjärdin järvi sijaitsi kaupungin itäpuolella. Maran niittyjen ja järven välissä oli harju. Järven vedet laskivat Grundfjärdin puron kautta myös kaupungin salmeen. Järven koillispuolella oli vielä Molnträskin lampi, joka kuivattiin heinämaaksi kaupungin siirryttyä Klemetsön niemelle.⁶⁶

Merenkurkun alueella maa kohoaa nykyisin noin 8 mm vuodessa.⁶⁷ Maankohoaminen on muuttanut nopeasti Vaasan ympäristöä ja maisemaa, ja vaikuttanut siten myös kaupungin historiaan. Kaupungin salmi kapeni ja mataloitui sadassa vuodessa huomattavasti. Vielä 1650-luvulla salmi oli ulottunut nykyisen Läntisen Pitkätien puoliväliin. 1750-luvulla salmen ranta oli vetäytynyt yli 250 metriä kauemmaksi länteen, ja rantaviiva oli 1,5-2 metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella. Salmen ranta ulottui 1650-luvulla 3-3,5 metrin korkeuskäyrälle. Maa oli kohonnut sadassa vuodessa lähes 1,5 metriä. Edellä olevasta päätellen maankohoaminen on ollut nopeampaa 1600–1700-luvuilla kuin nykyisin.⁶⁸ Ei ole ihme, että satamaa jouduttiin siirtämään useaan otteeseen lähemmäksi meren rantaa, jotta satamaan päästiin suurilla purjelaivoilla.

Kaupunki perustettiin moreenimaalle, ja vain sen länsiosa on savimaata.⁶⁹ Keskiaikainen kirkko oli rakennettu mäelle, joka on noin 10 metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella. Mikael Bong on merkinnyt 1650-luvun karttaan kivikkoisen mäen kirkon itäpuolelle. Kaupungin lounaisosassa maisemasta erottuu Korsholman mäki, jonka korkeus on nykyisin noin 11 m mpy. Entinen kaupungin salmi on alavaa ja tasaista maata. Kaupungin eteläosassa maasto laskee tasaisesti etelään ja lounaaseen. Hovioikeuden puistikon ja Postikadun välinen korkeusero on noin kaksi metriä. Lännessä kirkon itäpuolisen mäen ja 1650-luvun kaupungin salmen rantaviivan korkeusero on ollut 7 metriä. Se on ollut huomattavasti enemmän kuin korkeuserot kaupungin eteläosassa.

Entinen kaupunkialue jäi laidunmaaksi lähes 100 vuoden ajaksi ja säästyi samalla voimalliselta maan muokkaukselta. Ainoastaan triviaalikoulun edustalta otettiin soraa ja sen kivijalka jäi maatyöryään päälle, kun entisen kaupunkialueen maa-ainesta hyödynnettiin Vaskiluodon radan rakentamiseen 1890-luvun alussa.⁷⁰ Rakentaminen 1930–1950-luvuilla on ollut pienimuotoista, eikä suuria maanrakennustöitä ole tehty.

⁶⁵ Aalto 2007, 6-7; Luukko 1971, 15.

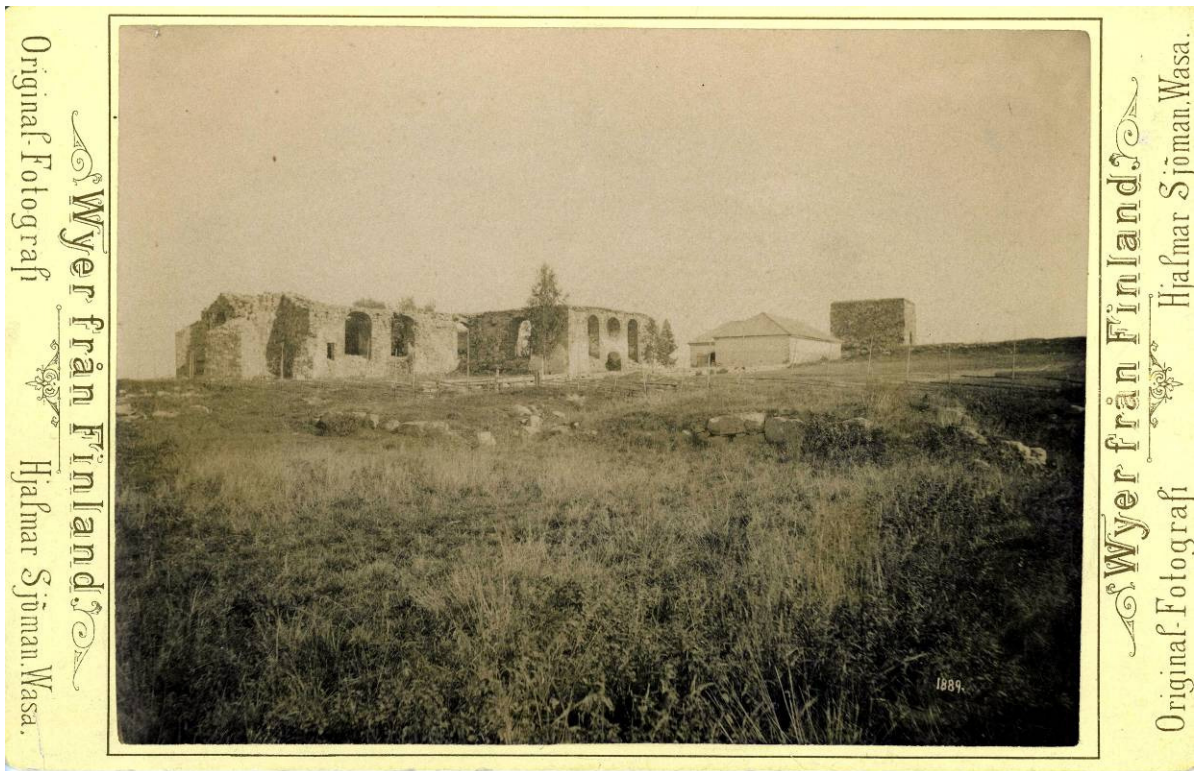
⁶⁶ Aspelin 1882, 11.

⁶⁷ www.ymparisto.fi.

⁶⁸ Liite 3.

⁶⁹ Aalto 2007 8-9.

⁷⁰ Hirvonen 2006; 382.

Kuva. Soranottoipaikka sijaitti vanhan torin ja triviaalikoulun tontilla. Sama paikka ennen soranottoa vuonna 1889 ja sen jälkeen. Pohjanmaan museo.

5.2 Aiemmat tutkimukset

Lena Spoofin tutkimus Vanhasta Vaasasta on ensimmäinen Vaasa-ajan kaupunkeja koskeva arkeologinen selvitys Suomessa.⁷¹ Kaupunkialueella on tehty koekaivauksia, tarkastuksia ja valvontoja seitsemässä kohteessa. Tutkimuksista ei ole olemassa raportteja.⁷² Tämän vuoksi ovat tiedot kulttuurikerrosten paksuudesta ja syvyyksistä hyvin vähäiset. Palossa tuhoutuneiden rakennusten kivi-jalkoja on näkyvissä vielä useilla tonteilla ja viheralueilla koko inventointialueella.

Taulukko: Arkeologiset tutkimukset

Tutkimus	Kaivausjohtaja	Vuosi	Raportin nimi	Nykyinen alue	Tutkimuslaitos	Alkuperäinen raportti
Vanhan Vaasan entisen ruutukaava-alueen inventointi	Lena Spoof	1986	Vanha Vaasa. Palossa säilynyttä kaupunkia. - Gamla Vasa. Resterna efter branden. Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto 1987.		Pohjanmaan museo	Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto
Arkeologinen seuranta	Pentti Risla	1997	Kauppiaankatu, putkityömaan valvonta, PMA 973.	Kauppiaankatu, Pikiruukin alue	Pohjanmaan museo	Ei raporttia.
Koekaivaus	Vesa Alén, Pentti Risla	1997	Vanha Vaasa, Auerin ja Borgenströmin tontti.	Kauppiaankatu 12 ja Läntinen Pitkäkatu 21 416:1:68	Pohjanmaan museo	Ei raporttia
Arkeologinen valvonta	Pentti Risla, Erkki Salminen, Vesa Alén,	1998	Vanha Vaasa, kaukolämpötidien arkeologinen valvonta 1998, PMA 9725.		Pohjanmaan museo	Ei raporttia
Arkeologinen tarkastus	Kaisa Lehtonen	2006	Muistio maastokatselmuksista Vanhasa Vaasassa 5.10.2006.	Läntinen Pitkäkatu 9 28:49:1	Museovirasto, Vaasan toimisto	Muistio Museovirasto/Vaasa
Arkeologinen tarkastus	Kaisa Lehtonen, Pentti Risla	2007	Autotallin rakennuspaikan tarkastus.	Itänen Aitakatu 7 28:24:3	Museovirasto, Vaasan toimisto ja Pohjanmaan museo	Ei raporttia
Arkeologinen valvonta	Pentti Risla	2007	Autotallin rakennuspaikan ja asuinrakennuksen laajennuksen valvonta.	Korsholmankatu 13 28:35:2	Museovirasto, Vaasan toimisto ja Pohjanmaan museo	Ei raporttia
Arkeologinen valvonta	Pentti Risla	2007	Autotallin rakennuspaikan valvonta.	Thölberginkatu 13 28:21:5	Pohjanmaan museo	Ei raporttia

⁷¹ Spoof 1989.

⁷² Tiedot perustuvat Museoviraston hankerekisteriin ja arkistoon.

Lena Spoofin tekemän inventoinnin yhteydessä selvitettiin kyselyn avulla havaintoja vanhoista rakenteista ja löydöistä. Havaintoja on tehty kaupungin länsiosassa, Läntisen Pitkäkadun korttelista 15, jossa kulttuurikerroksia ja hirsirakenteita on säilynyt metrin syvyydessä. Kaupungin eteläosassa, korttelissa 22, kivirakenteita on säilynyt noin 40 cm maan pinnan alapuolella. Kaupunkiaikaan liittyviä kerroksia on samaisesta korttelista löytynyt vielä metrin syvyydestä.⁷³ Torikadun ja Kauppiaankadun risteyksessä olevalle viheralueelle tehtiin koekuoppa vuoden 2007 inventoinnin yhteydessä. Tontti on ollut laidunmaana vuoden 1852 palon jälkeen. Nykyisin se on viheralueena. Kaupunkipaloon liittyvät kerrokset alkavat noin 15 cm pintamullan alta. Todennäköisesti pihan päällystämiseksi tehty mukulakiveys löytyi 45 cm:n syvyydestä. Mahdollisia kivirakenteita havaittiin vielä 75 cm:n syvyydestä.⁷⁴ Lena Spoofo on maininnut, että tonttien nurmikenttien alla säilyneitä kiveyksiä on myös muualla kaupunkialueella.⁷⁵ Kulttuurikerrosten paksuudesta on havaintoja vain Läntisen Pitkäkadun varrelta. Rivitalon rakennuspaikan tarkastuksessa havaittiin vielä noin 30 cm paksumat kulttuurikerrokset, vaikka maata oli jo ehditty poistaa paikalta.⁷⁶

Kuva:

Vanhaa toria vastapäätä on viheralue, jonne tehdystä koekuopasta paljastui mukulakiveystä. Alue on kaavoitettu jo 1600-luvulla tonttimaaksi. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Inventointialueelta on havaintoja kolmesta vanhasta kellarista. Kauppiaankadun varrella on säilynyt tiiliholvattu kivikellari. Sen paikalle on vuoden 1750 karttaan merkitty puinen talousrakennus. Tontilla 29:4 on vanha kellari käytössä nykyisen asuinrakennuksen alla. Tontilla on mahdollisesti toisenkin kivikellarin jäännökset. Puistokadun varrelta on löytynyt kolmannen kivikellarin jäännökset puiston ruohonleikkauksen yhteydessä.⁷⁷ Lena Spoofo on kerännyt raporttiinsa tiedot kellareista, jotka mainitaan 1800-luvun Sampo-Tarmon palovakuutusasiakirjoissa.⁷⁸

⁷³ Spoofo 1989, 48–49, 62, 67, Tuula Rintamäen tiedonanto 26.9.2007.

⁷⁴ Liite 7, sivu 49.

⁷⁵ Spoofo 1989.

⁷⁶ Lehtonen 2006.

⁷⁷ Spoofo 1989, 45,

⁷⁸ Spoofo 1989, 38–42.

6. Nykyiset katu-, tori- ja puistoalueet

Nykyiset katulinjat noudattavat vanhaa asemakaavaa, mistä johtuen nykyisillä katualueilla ei juuri ole vanhoja tonttimaita. Kuitenkin 1600-luvun kulttuurikerroksia on voinut säilyä oikaistujen katujen alla. Kerroksia voi löytyä esimerkiksi Kauppiaankadun pohjoisosan, Thölberginkadun, Postikadun ja Torikadun alta. Myös Kauppiaankadun kevyen liikenteen väylän alla on mahdollisesti säilynyt vanhojen tonttien kulttuurikerroksia. Katualueilla on voinut säilyä myös rakenteita. Esimerkiksi Kauppiaankadun varrella, rautatien eteläpuolella, on tiiliholvattu harmaakivikellari. Kunnallistekniset kaivannot tuhoavat kulttuurikerroksia. Niiden säilyneisyyttä katualueilla arvioitiin kaupungin vesi- ja viemäriverkoston karttojen avulla.⁷⁹

Kuva. Postikadun paikalla oli 1650-luvulla kaupunkilaisten tontteja. Postikadun ja Torikadun välissä oli samansuuntainen, korttelin pituinen katu, joka alkoi Pitkäkadulta ja päättyi Itäiselle Pitkäkadulle. Kadun eteläreunassa näkyy vielä rakennuksen perustukset. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Nykyisten katujen alla on saattanut säilyä myös vanhoja katujen kerrostumia. Vaasan katujen päällystämistä oli annettu määräyksiä jo 1640-luvulla, mutta niitä ei noudatettu. Katujen oikaisemisen myötä oli 1660-luvulla aloitettu kivien raivaaminen kaduilta. Vaasan katujen kiveäminen eteni hitaasti. Vielä 1600-luvun lopulla suurin osa kaduista oli päällystämättä. Ainoastaan Kauppiaankatu ja Iso Pitkäkatu oli kivetty vuoteen 1750 mennessä. Maaherra vaatikin maistraatilta, että edellä mainittujen pääkatujen väliset poikkikadut oli myös kivetävä. Kaupungin eteläosan vetinen ja alava maaperä tuotti ongelmia. Tilannetta yritettiin parantaa kaivamalla kadun molemmille puolille ojia jo 1680-luvulla.⁸⁰

Kaupungin tori sijaitsi kirkon eteläpuolella, Kauppiaankadun ja Ison Pitkäkadun välissä. Torin länsiosan maakerrokset on kuljetettu todennäköisesti Vaskiluodon radan rakennustarpeiksi 1890-luvun alussa.⁸¹ Torin itäosassa on mahdollisesti säilynyt torin kerrostumia ja rakennusten jäännöksiä. Nykyisin torin alue on hoidettua nurmikkoa. Hovioikeuden talo sai edustalleen oman torin. Vaasaan kaavoitettiin 1780-luvulla uusi tori. Se sijaitsi Postikadun ja Puutarhakadun kulmassa. Torin kiveystä on edelleenkin näkyvissä maastossa sorapäällysteisellä aukiolla.⁸²

⁷⁹ Liite 5; Spoof 1989, 62, 67, 51–52.

⁸⁰ Luukko 1971, 137–139; Luukko 1979, 339–340; Jonas Cajanuksen kartta vuodelta 1750, KA e56 21/3.

⁸¹ Hirvonen 2006; 382.

⁸² Piispala 2002, 14; Fredrik Rönholmin kartta vuosilta 1782–1783, KA 2 d 14/15.

Kuva. Etualalla on kaupungin vanha tori, jonka maakerrokset on kaivettu pois 1890-luvulla. Kauppiaankadun länsipuolella on rakentamaton viheralue, jolla kaupunkiaikaiset kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Torikadun linjaus on säilynyt kellotapulin eteläpuolella. Kadun molemmin puolin on vielä näkyvissä rakennusten perustuksia. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Viheralueiden osuus inventointialueen pinta-alasta on hieman yli kolmannes. Näillä alueilla oletetaan kulttuurikerrosten säilyneen hyvin. Paikoin on vielä näkyvissä vanhoja katulinjoja ja niiden varsilla rakennusten ja uunien perustuksia. Puutarhakadun ja kanavan välissä on nykyisin laaja viheralue. Tälle umpeen kasvaneen salmen kohdalle porvarit kaivoivat kanavia helpottaakseen kauppatavaroiden kuljettamista satamaan. Näiden kanavien rakenteita, sekä laiturien ja ranta-aittojen perustuksia on mahdollisesti säilynyt viheralueella.

Kuva. Itäisen Pitkäkadun katulinjausta on säilynyt rautatien viereisessä metsikössä. Triviaalikoulun edessä on säilynyt mukulakiveystä ja Ison Pitkäkadun linjaus. Päivi Hakanpää MV:RHO.

7. Alueiden luokittelu, inventoinnin tulokset ja kaupunkiarkeologisen tutkimuksen mahdollisuudet

Inventointialue rajattiin vuoden 1750 karttaa käyttäen, koska Vaasasta ei ole käytettävissä luotettavaa karttaa 1700-luvun alusta. Kaikkiaan tarkistettiin 40 hehtaarin kokoinen alue, jolla on lähes 80 tonttia. Inventointialue jakaantui kolmeen toisistaan poikkeavaan alueeseen. Eteläosa on pientaloaluetta, jolla on suhteellisen suuret tontit puutarhoineen. Vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1930-luvulta. Poikkeuksena on nykyisin museona toimiva Flanderin talo, joka on rakennettu 1780-luvulla. Suurin osa omakotitaloista on rakennettu 1940–1950-luvuilla. Alueella on vain muutama näitä uudempi asuinrakennus. Alue noudattaa pitkälti vuoden 1852 palossa tuhoutuneen kaupungin asemakaavaa. Tontit ovat kaupungin vuokralle antamia tai yksityisomistuksessa.

Kuva. Kaupunki siirrettiin vuoden 1852 palon jälkeen lähemmäksi merta. Vanhan Vaasan alue jäi laidunmaaksi. Vuoden 1936 ilmakuvasa pientaloalue näyttää vielä autiolta. Pohjanmaan museo.

Inventointialueen länsiosa on vanhaa kaupungin salmea. Alava vesijättömaa on nykyisin viheralueena, jolla kasvaa heinikkoa, pensaita ja matalia puita. Alueen pohjoisosaan on rakennettu 1960–1970-luvuilla rivitaloalue. Maa-alueet ovat kaupungin omistuksessa tai kaupungin vuokramaita. Inventointialueen itäosa on rakentamatonta puistoa tai viheraluetta. Alueella sijaitsee 1900-luvun alussa rakennettu rautatieasema rakennuksineen ja puistoineen, sekä kirkon, triviaalikoulun ja kel-

lotapulin rauniot. Lisäksi alueella on muutamia kaupungin vuokratontteja. Suurin osa alueesta on kaupungin maata.

Kuva. Nykyisin pientaloalue on hyvin vihreä kaupunginosa, jossa omakotitaloilla on suuret tontit. Näkymä on Uudenkadun ja Runeberginkadun kulmasta. Läntisen Pitkäkadun länsiosaan on ulottunut kaupungin salmen ranta. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Kaikki inventointialueen tontit jaettiin tutkimuksellisesti ja suojelullisesti kolmeen luokkaan:

- 1) **Todennäköisesti säilynyt ja/tai tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoinen alue.**
- 2) **Mahdollisesti ainakin osittain säilynyt ja/tai tutkimuksellisesti mielenkiintoinen alue.**
- 3) **Tuhoutunut alue.**

Vaasan 1750-lukua vanhemmalla kaupunkialueella arvioitiin 1-luokkaan kuuluviksi yhteensä 47 kohdetta ja 2-luokkaan 27 tonttia tai viheraluetta. 1-luokkaan määritettiin viheralueet ja tontit, joilla oli vielä puurakennuksia, tai joiden piha-alueet olivat pääosin vailla rakennuksia. 2-luokkaan arvioitiin tontteja, joiden piha-alueita oli muokattu rakentamisen tai muun maankäytön takia. Luokkaan määritettiin myös tontteja tai viheralueita, joiden paikalla on sijainnut kaupungin kanava tai siihen liittyneitä rakenteita.

Taulukko: 1- ja 2-luokan tonteista ja viheralueista

	Tontit ja viheralueet (kpl)	Pinta-ala (ha)	Osuus tutkimusalueen pinta-alasta (%)
1-luokka	47	13,76	34,31
2-luokka	27	4,19	10,45
Yhteensä	74	17,95	44,76

Mikäli 1- tai 2-luokan alueiden maankäyttöä aiotaan muuttaa tai niillä tehdään töitä, joissa maaperään kajotaan, on Museoviraston kanssa neuvoteltava tarvittavista toimenpiteistä. Rakennusalueelle on tarvittaessa tehtävä arkeologinen tutkimus. Kohteen ja rakennushankkeen mukaan määritellään, tuleeko kyseeseen arkeologinen valvonta, koekaivaus vai kaivaus. Tutkimusten jälkeen alue yleen-

sä vapautetaan rakentamiselle. Joissakin tapauksissa alue voidaan rauhoittaa pysyvästi. Pysyvästi rauhoitetuiksi voivat päätyä esimerkiksi alueet, joilla on muurattuja rakenteita. 3-luokka sisältää alueet, joiden kerrostumat ovat todennäköisesti jo täysin tuhoutuneet. Maankäyttö kolmannen luokan alueilla ei vaadi arkeologisia tutkimuksia, ellei töiden aikana havaita tutkimusta ja dokumentointia vaativia rakenteita tai kerrostumia. Näissä tapauksissa tulee työt keskeyttää ja ottaa yhteyttä Museoviraston Vaasan toimistoon tai Pohjanmaan museoon (Muinaismuistolain 14 §). Kaupunkikerrokset ovat yleensä tuhoutuneet alueilla, joille on rakennettu uusia taloja, tehty putkikaivantoja, tai vaihdettu maita. Myös arkeologisin kaivauksin kokonaan tutkitut alueet on luokiteltu tuhoutuneiksi.⁸³

Luokittelua vaikeutti se, että Vaasasta on olemassa hyvin vähän arkeologisia havaintoja. Arkeologisen tutkimuksen kannalta parhaita alueita ovat puistoalueet, rakentamattomat tontit, tai tontit, joiden rakentamisen aikana ole tehty mittavia maanrakennustöitä. Inventointialueella rakentamattomia tontteja on jäljellä enää kaksi. Toisaalta alueesta yli kolmannes on edelleenkin viheraluetta, joka on jäänyt vuoden 1852 palon jälkeen laidunmaaksi ja myöhemmin rakentamatta. Pientaloalueiden tontit tarjoavat myös hyvät mahdollisuudet tutkia arkeologisin menetelmin Vaasan kaupunkikerroksia ja rakenteita. Historian kannalta mielenkiintoisimmat tontit sijaitsevat rauniokirkon ympäristössä, sillä siellä voidaan tavoittaa asutuskerroksia keskiajalta aina 1850-luvulle asti. Myös tuhoutuneiksi luokitelluilta alueilta voi löytyä kaivojen rakenteita. Säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita voi olla myös alueilla, joille on tuotu runsaasti täyttömaata. Maaston muokkaamisesta ja tasaamisesta ei ole jäänyt kirjallisia tietoja, ja tehtyjen toimenpiteiden arvioiminen ilman maan kaivamista on paikoin mahdotonta.

Kuva. Kauppiaankadun varrella on ns. Auerin tontti, jolta vuoden 1852 palo alkoi. Tontin länsiosaa on ollut vielä 1600-luvun puolella välissä kaupungin salmea. Nykyisin tontti on rakentamaton. Naapuritontilla oleva Wasastjernan talo pihapiireineen on nykyisin museokäytössä. Päivi Hakanpää MV:RHO.

Päivi Hakanpää MV:RHO.

⁸³ Niukkanen 2004, 36–37; Kts. Teemu Mökkösen Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologiset inventoinnit.

8. Raportin laatiminen

Kaupunkitaajaman historiaa, arkeologisia tutkimuksia ja vanhoja karttoja koskeva tieto on koottu ns. kaupunkitietokannaksi. Se sisältää tietoja myös kaupunkitaajaman väkiluvusta, rakennuskannasta ja tärkeimmästä tutkimuskirjallisuudesta. 1- ja 2-luokan kohteista on tiedot koottu tietokantaan, joka on laadittu Microsoft Access –tietokantaohjelmalla. Tietokantaan on merkitty arkeologinen luokitus, tontin osoite, nykyinen rakennuskanta ja rakentamisvuosi, saatavilla olevat tiedot rakennusten perustuksista ja kellareista, sekä kohteesta lyhyt kuvaus. Kohteilla on kiinteistötunnus, joka muodostuu kuntanumerosta, kaupunginosatunnuksesta sekä korttelin ja tontin numerosta. Puistoilla on ainoastaan numerotunnus, joka muodostuu kaupunginosan numerosta ja puiston tunnuksesta. Kohdekuvaukseen on koottu tiedot vuoden 1750 karttaan merkityistä rakennuksista ja kaivoista. Kohdekuvauksiin on lisätty Lena Spoofin vuonna 1989 tekemän kyselyn tiedot tonttien aikaisemmista löydöistä ja arkeologisista havainnoista. Tonttikohtaiset kuvaukset ja muut tiedot ovat liitteessä 7.

Inventointiraportin kartat on työstetty paikkatiedoksi MapInfo –ohjelmalla. Pohja-aineistona on käytetty Vaasan kaupungin vektorimuotoista kantakarttaa. Paikkatieto sisältää 1- ja 2-luokan kohteiden osalta myös kiinteistötunnuksen, osoitetiedot ja luokittelun rajaukset kartalla. Paikkatieto on muokattavissa, päivitettävissä ja toimitettavissa edelleen tietoja tarvitseville. Muu kohteita koskeva tieto on Microsoft Access –tietokannassa. Raportissa on myös kartat, joihin on merkitty inventointialue, aikaisemmat tiedossa olevat arkeologiset tutkimusalueet, sekä vesi- ja viemäriverkosto.

Raporttiin on koottu paikkatiedon ja tietokantojen tiedot paperiversiona sekä pdf-versiona Museoviraston (www.nba.fi) ja Vaasan kaupungin verkkosivuille.

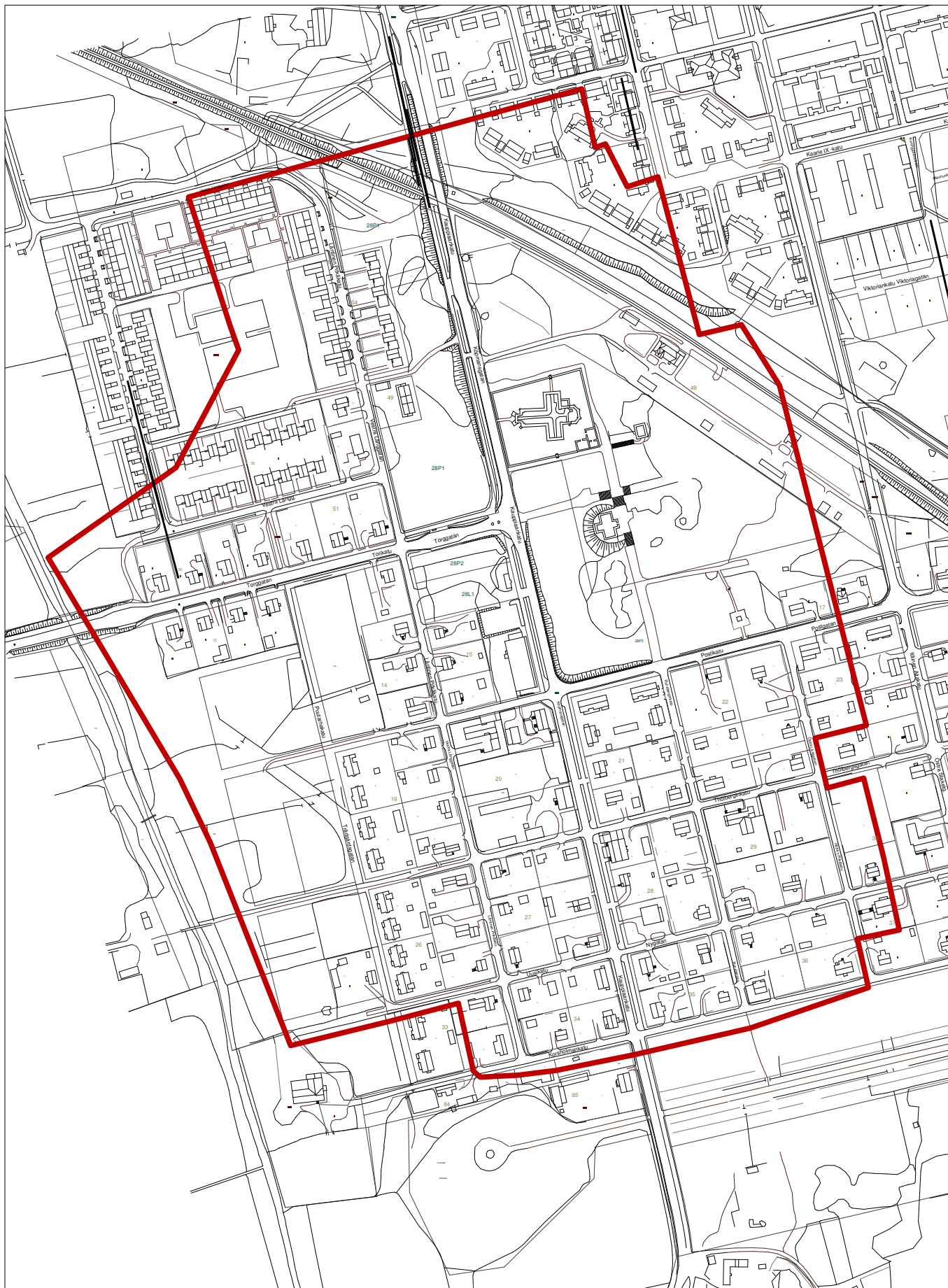
9. Yhteenveto

Vaasa on ensimmäinen Vaasa-ajalla perustettu kaupunki, josta on tehty arkeologinen selvitys Suomessa.⁸⁴ Vuoden 1852 palossa tuhoutunut kaupunki siirrettiin Klemetsön niemelle, ja laidunmaaksi muuttunut vanha kaupunkialue jäi liki sadaksi vuodeksi lähes unohduksiin. Maastossa on edelleenkin näkyvissä runsaasti vuoden 1852 palossa tuhoutuneiden rakennusten perustuksia. Kaupungin eteläosan pientaloalue on rakennettu 1930–1950-luvuilla. Vanha kaupunkialue on säästynyt laajalta rakentamiselta. Inventointialueen pinta-alasta yli kolmannes on viheralueena.

Vanhimmat säilyneet Vaasan kaupunkimittaukset ovat 1650-luvulta. Jo tuolloin kaupungin etelä- ja länsiosan asemakaavassa oli nähtävissä säännöllisiä, ruutukaavalle ominaisia piirteitä. Nämä osat olivat todennäköisesti saaneet asemakaavan vasta kaupungin perustamisen jälkeen. Kaupungin itä- ja pohjoisosissa oli kortteli- ja tonttijako epäsäännöllinen. Asemakaavoitettu alue oli 1600-luvun puolivälissä noin 18 hehtaarin laajuinen. Kaupunki sai tuolloin myös ruutuasemakaavasunnitelman, joka toteutui pääpiirteissään 1700-luvulla. Kaupunki oli kasvanut sadassa vuodessa 27 hehtaarin laajuiseksi. Vanhan Vaasan eteläosa noudattaa edelleenkin 1650-luvun asemakaavasunnitelmaa.

⁸⁴ Spoof 1987.

Vaasassa ei ole tehty yhtään dokumentoitua arkeologista kaivausta vanhalla kaupunkialueella. Tämän vuoksi tiedot säilyneiden kulttuurikerrosten paksuuksista ja rakenteiden säilyneisyydestä ovat hyvin vähäiset. Koko inventointialueella on todennäköisesti säilyneitä kulttuurikerrostumia ja rakenteita, joita voidaan arkeologisin menetelmin tutkia laajasti. Myös 1- ja 2-luokan alueiden ulkopuolelta löytyvät kulttuurikerrokset ja rakenteet ovat muinaismuistolain suojelemia. Rauniokirkon ympäristössä Vaasan historiaa on mahdollista selvittää arkeologisin menetelmin keskiajalta aina 1850-luvulle asti. Arkeologiset tutkimukset voivatkin tuoda lisävalaistusta kaupungin rakentamisesta ja kehittämisestä, sekä Vaasan asukkaiden elämästä.

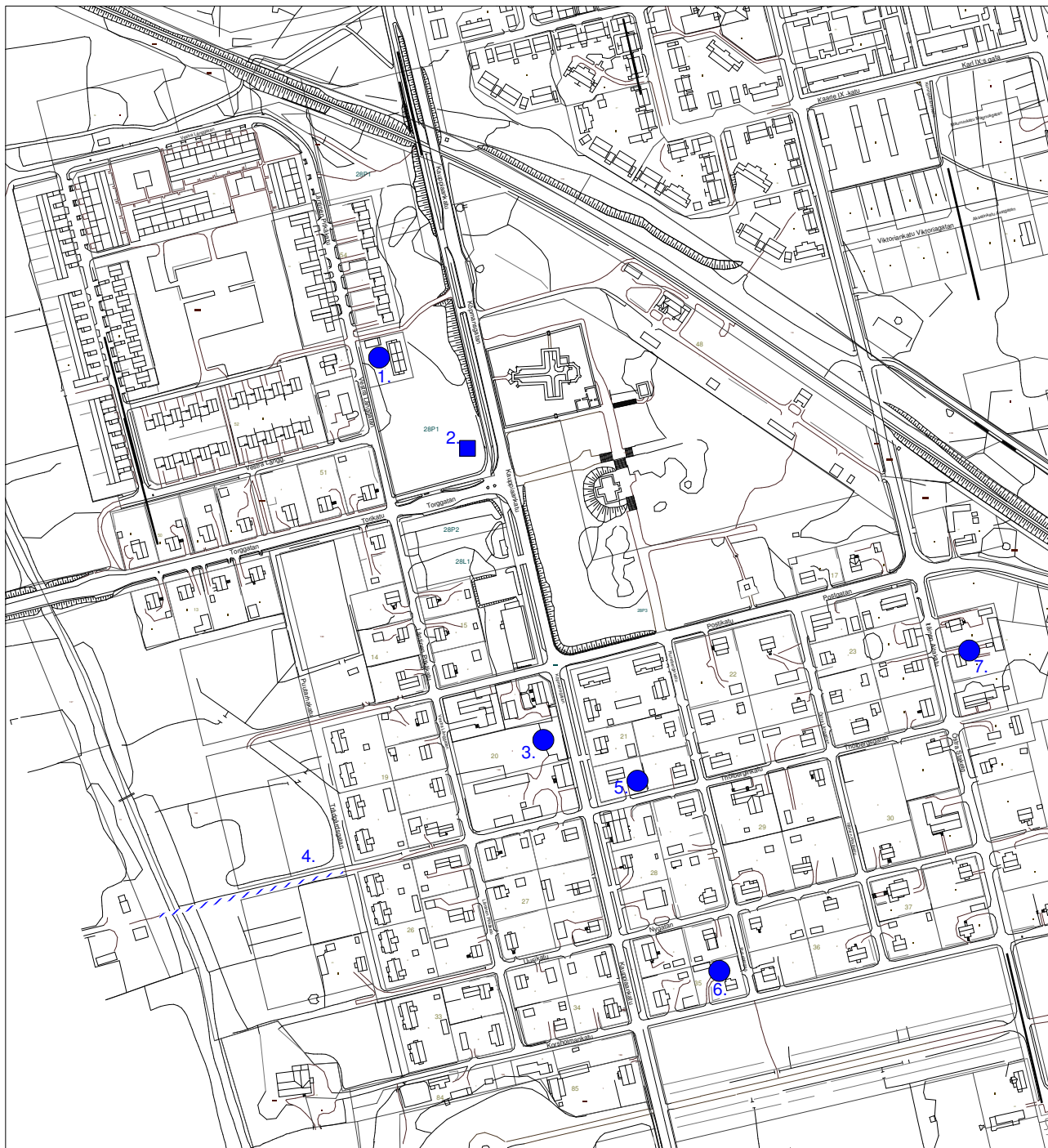
Vaasa

Inventointialueen rajaus

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

Kanttakartta © Vaasan kaupunki 2007

MK 1:4500

Vaasa

Aikaisemmat tutkimukset

Kanttakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:5000

1. Arkeologinen tarkastus 2006, Läntinen Pitkäkatu 9
2. Inventointi 2007, koekuoppa, tontti 416:1:68
3. Koekaivaus 1997, Kauppiaankatu 12 ja Läntinen Pitkäkatu 21
4. Arkeologinen seuranta 1997
5. Arkeologinen valvonta 2007, Thölberginkatu 13
6. Arkeologinen valvonta 2007, Korsholmankatu 13
7. Arkeologinen tarkastus 2007, Itäinen Aitakatu 7

Vaasa

Vuoden 1652 kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle

 Tontti	 Tulliaita
 Rakennus	 Rantaviiva
 Silta	

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:5000

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

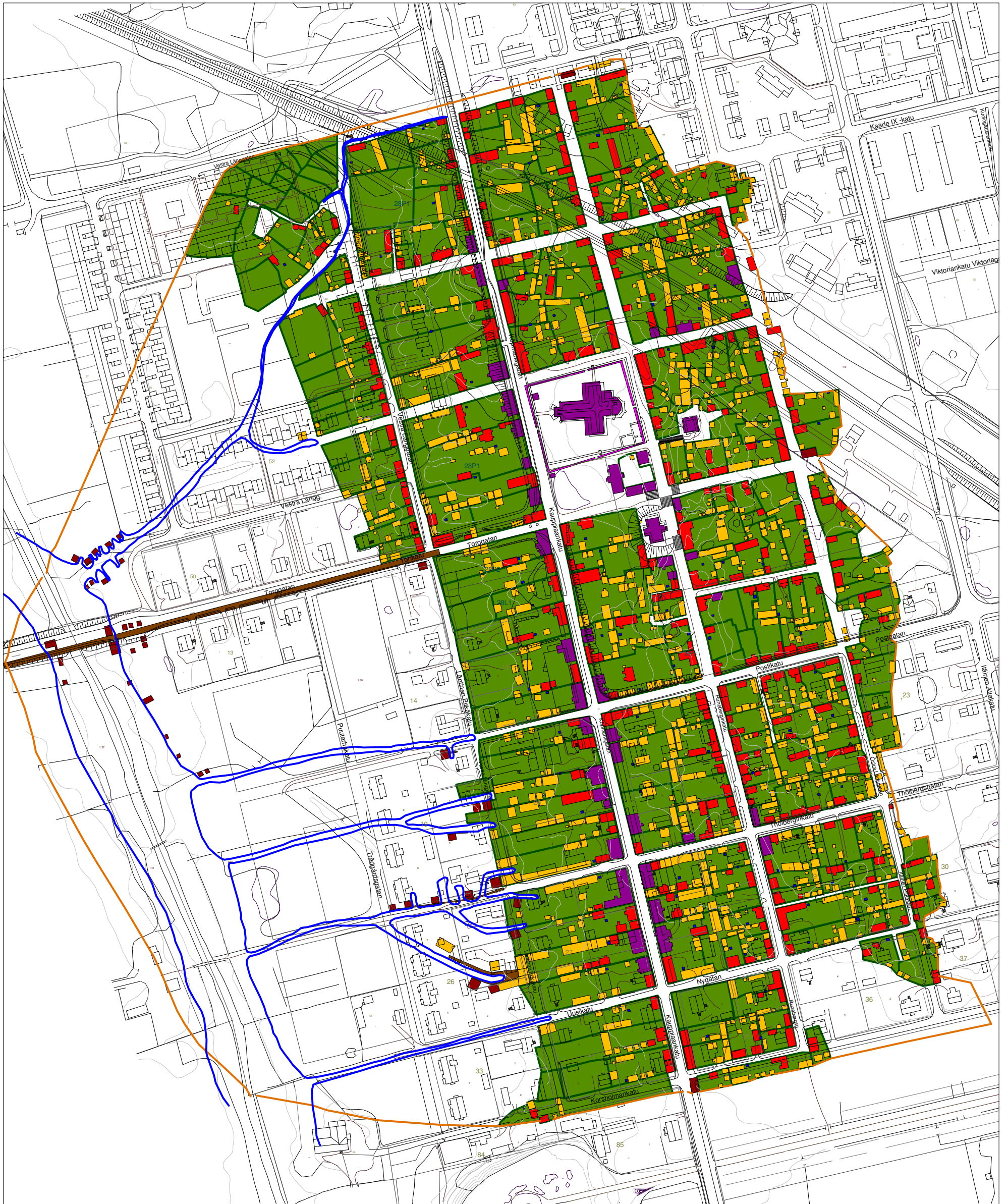
Vaasa

1650-luvun kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:5000

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

	Tontti		Tulliaita
	Rakennus		Rantaviiva
	Silta		Tontin asukas on merkitty

Vaasa

1750-luvun kaupunkimittaus asemituna kantakartan päälle

- Tontti
- 1-kerroksinen rakennus
- 2-kerroksinen rakennus, kirkko, koulu, kirkon- ja kaupungin rakennukset
- Talousrakennus
- Tullitupa, ranta-aita, talonpoikien aitat ja tallit
- Silta
- Kaivo
- Tulliaita
- Rantaviiva

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:4500

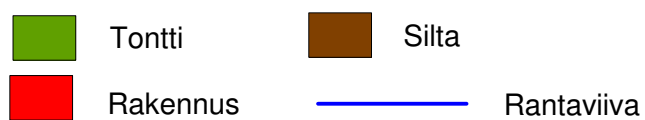
Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

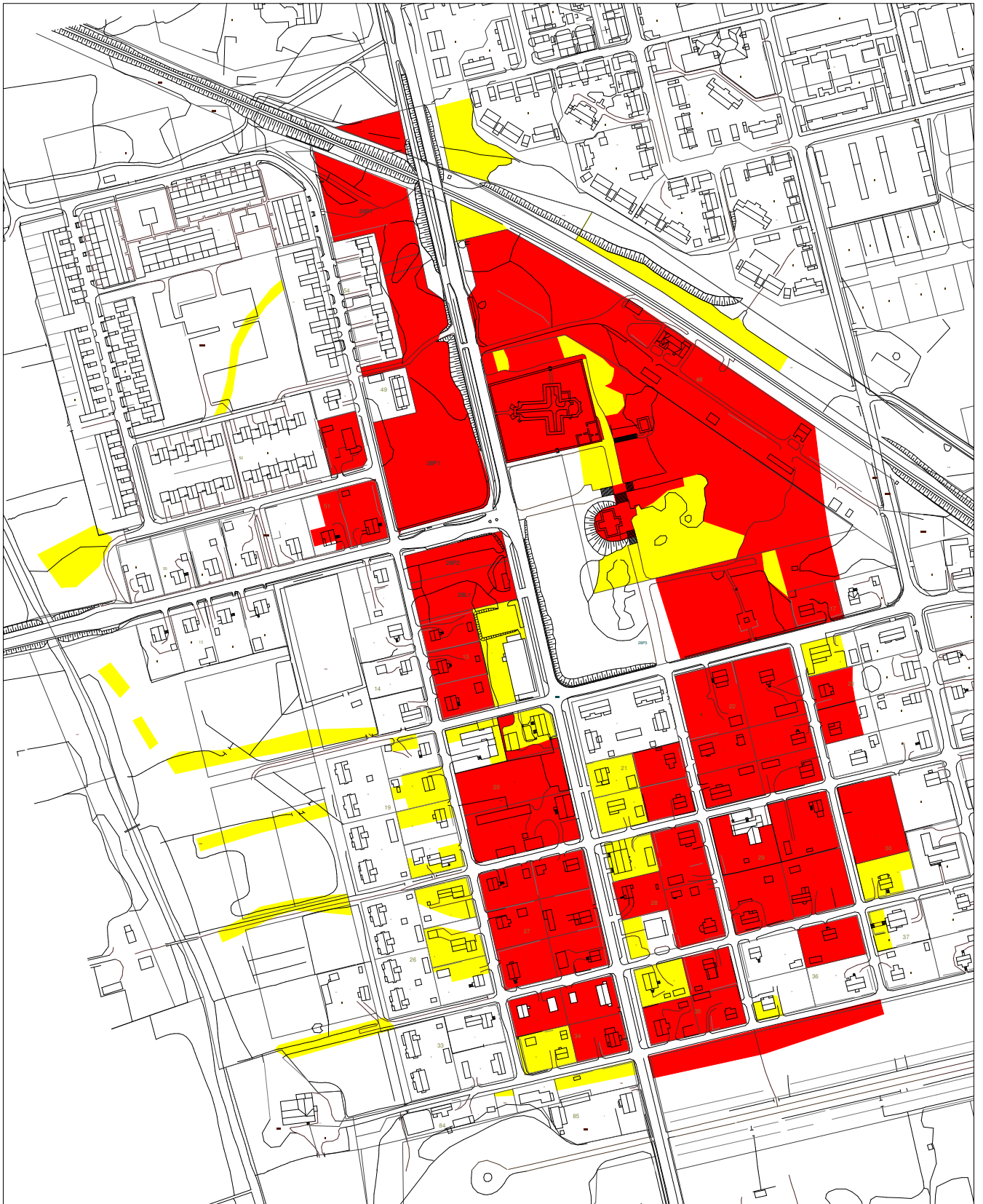
Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:5000

Vaasa

Vuosien 1782-1783 kaupunkimittaus asemoituna kantakartan päälle

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

Vaasa

Tutkimuksellisesti ja suojelullisesti merkittävät alueet

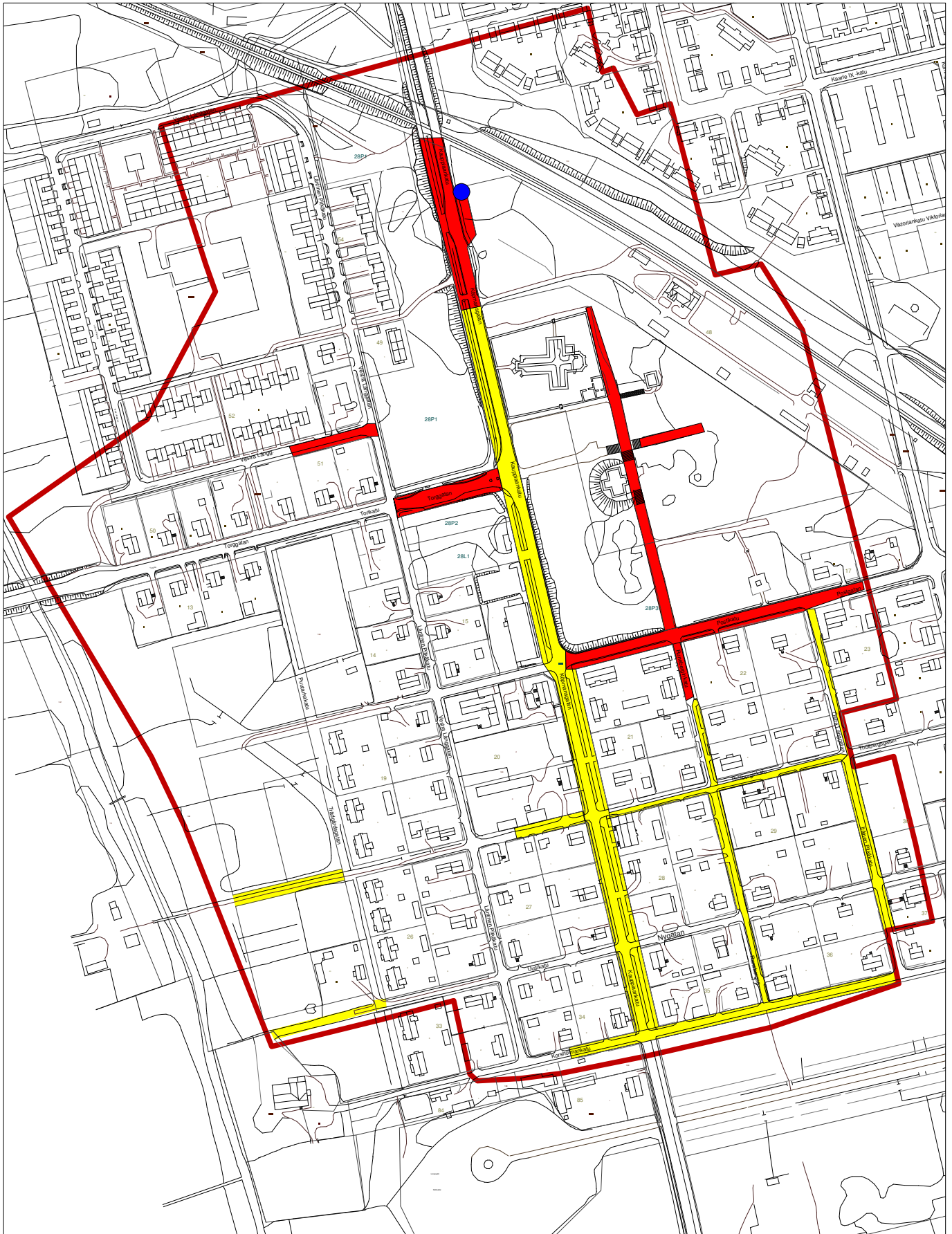
1-luokka

2-luokka

Kanttakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:4500

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

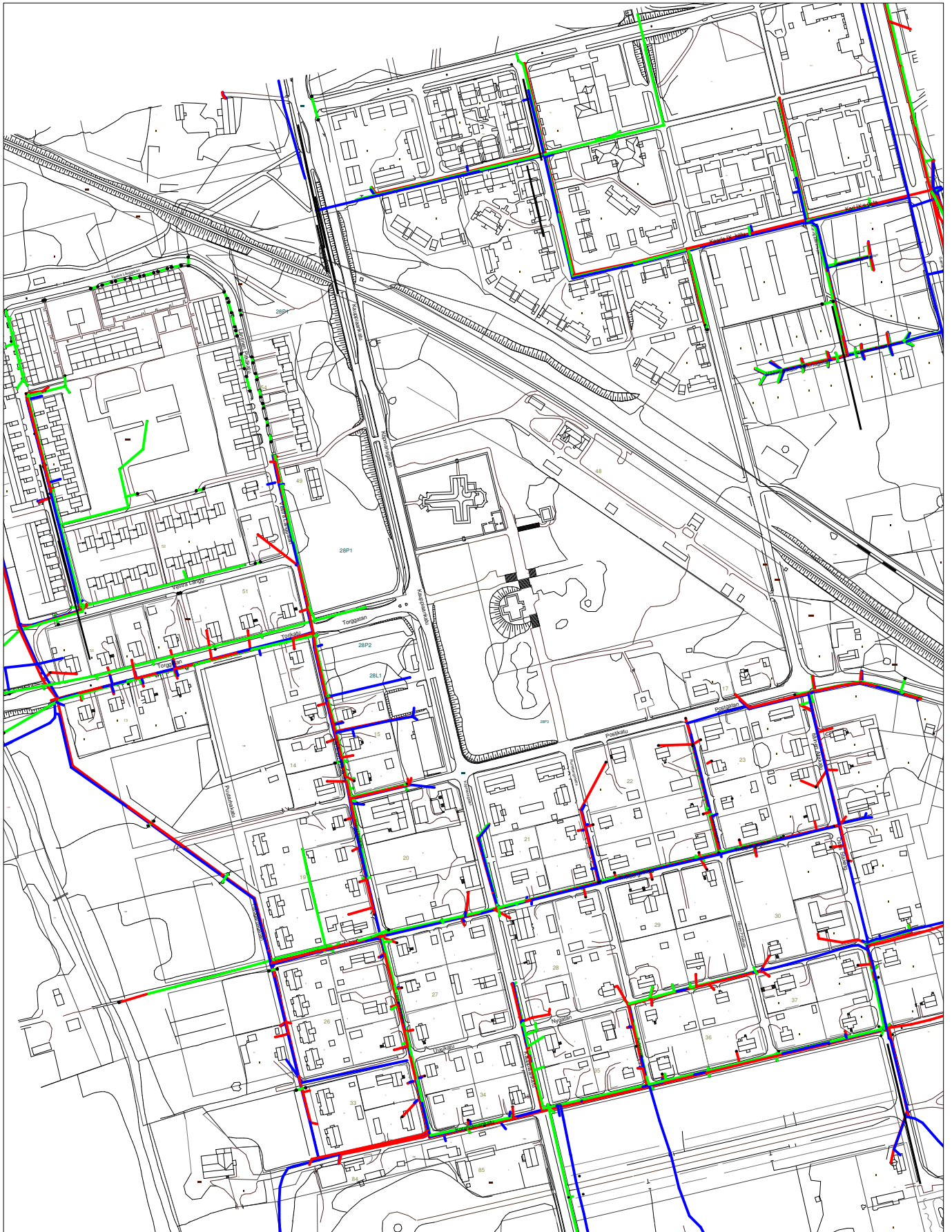
Vaasa

Tutkimuksellisesti- ja suojellisesti merkittävät katualueet

- 1-luokka
- Kellari
- 2-luokka

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:4100

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

Vaasa
Vesi- ja viemäriverkko

Kantakartta © Vaasan kaupunki 2007
MK 1:4500

- Vesijohtoverkosto
- Viemäriverkosto
- Sadevesiverkosto

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää 2007

Vanhan Vaasan kaupunkiarkeologinen inventointi 2007, kohdekuvaukset

Kiinteistötunnus	Kunta
	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	P3	

Katuosoite	Arkeologinen mielenkiinto
Postikadun pohjoispuolen puisto	1

Rakennukset	Rakennusvuosi	Perustus	Kellari
-	-	-	☐

Viite

Kohdekuvaus
<p>Puisto sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen asuinrakennus ja useita talusrakennuksia. Tuolloin puiston alue oli jaettu yhdeksään tonttiin. Puiston pohjoisosassa näkyy itä-länsisuuntainen katulinja ja sen varrella rakennuksien perustuskiviä. Postikadun varrella on harmaakivikellarin jäännökset. Ne löytyivät vuonna 1996, kun ruohonleikkuri painui maahan. (Suullinen tiedonanto Tuula Rintamäki 26.9.2007). Puiston kaakkoisosassa on Ruotsin ja Pohjanmaan soturien kunniaksi pystytetty muistomerkki. Puisto on hoidettua nurmikkoa. Alueella kasvaa lehtipuita. Kauppiaankadun puolelta on maata viety pois 1890-luvun alussa. Puiston kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet Postikadun pohjoispuolella.</p>

Kiinteistötunnus	Kunta
	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	P1	

Katuosoite
Kauppiaankadun länsipuolen puisto (Rauhanpuisto)

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
<p>Puisto sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella, aivan luoteiskulmaansa lukuun ottamatta. 1650-luvun puolivälin karttoihin on merkitty puiston eteläosaan kaksi itä-länsisuuntaista, lyhyttä poikkikatua. Puiston luoteiskulmaan on ulottunut kaupungin salmi ja osa Hästholmenille johtavaa siltaa. Vuoden 1750 karttaan on puiston alueelle merkitty Kauppiaankadun varrelle seitsemän 2-kerroksista ja kuusi 1-kerroksista asuinrakennusta. Ne ovat todennäköisesti jääneet pyörätien ja sen maapengerryksen alle. Karttaan on merkitty myös useita talousrakennuksia. Leena Spoofin tekemässä inventoinnissa puiston alueelta löytyi seitsemän rakennuksen perustukset ja harmaakivikaivo (Spoof 1987, 63–64, 67). Vuoden 2007 syksyllä nämä eivät näkyneet kasvillisuuden alta. Puiston pohjoisosassa kasvaa vadelmapensaita sekä heinää, ja keskiosassa mäntymetsää. Puiston eteläosa on heinikköä. Puiston kaakkoiskulmaan kaivettiin koekuoppa, jonka sijaintikoordinaatit olivat 6997062, 1536629 (KKJ). Koekuopassa oli noin 15 cm paksun pintamullan alla 30 cm:n paksuudelta savensekaista hiekkaa. Kerroksessa oli tiilen paloja, noin 20 x 30 cm:n kokoisia kiviä, sulanutta ikkunalasia, pullolasia ja fajanssilautasen paloja. Kerroksen pinnalla oli hiiltä. Kerros oli todennäköisesti vuoden 1852 paloon liittyvä purkukerros. Löytöjä ei otettu talteen. Purkukerroksen alla oli noin 10 x 10 cm:n kokoisista kivistä tiiviisti ladottu mukulakiveys, jonka alla oli ruskeaa, karkeaa hiekkaa noin 15 cm:n paksuudelta. Tämän asennushiekkakerroksen alla oli lisää kiviä, jotka kaivettiin vain osittain esille, koska kuoppa täyttyi vedellä. Mukulakiveys oli todennäköisesti pihakiveystä. Alempien kivien merkitys ei selvinnyt. Kuopan koko oli 50 x 60 cm ja syvyys 75 cm. Puiston kaupunkikerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Puistossa on mahdollisesti säilynyt myös keskiaikaisia asutuskerroksia.</p>

Kiinteistötunnus	Kunta
	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	P2	

Katuosoite
Kauppiaankatu, Läntinen Pitkäkatu ja Torikatu

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari

Viite

Kohdekuvaus

Puisto sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Kaupungin salmi on ulottunut sen länsiosaan asti. 1650-luvun puolivälin karttoihin on merkitty puiston halki kulkenut itä-länsisuuntainen katu. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Kauppiaankadun varteen 2-kerroksinen ja 1-kerroksinen asuintalo. Tämän lisäksi on puiston alueella ollut toinen, 1-kerroksinen asuintalo ja kuusi talousrakennusta. Puiston pohjoisosa on lehtipuita kasvavaa nurmea ja eteläosa lehtipuita kasvavaa heinikkoa. Puisto on osittain päällystetty soralla, ja sitä käytetään paikoitusalueena. Puiston kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	L1	

Katuosoite
Kauppiaankatu 2

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Kauppiaankadun varrella on kioskirakennus.

Rakennusvuosi

Perustus

Kellari

Viite

Kohdekuvaus

Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Kaupungin salmi on ulottunut sen länsiosaan asti. 1650-luvun puolivälin karttoihin on merkitty puiston halki kulkenut itä-länsisuuntainen poikkikatu. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Kauppiaankadun varteen merkitty 1-kerroksinen asuintalo ja viisi talousrakennusta. Puiston eteläosa on lehtipuita kasvavaa heinikkoa. Tontin pohjoisosa on päällystetty soralla, ja sitä käytetään paikoitusalueena. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	26	1	68

Katuosoite
Kauppiaankadun itäpuolen ja rautatien pohjoispuolen joutomaa

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella, vaikka sitä ei vielä ollut kaavoitettu 1650-luvulla. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kaksi talusrakennusta. Tontti on heinää ja vadelmapensaita kasvavaa joutomaata. Tontin kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800010001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	1	1

Katuosoite
Kauppiaankadun itäpuolen ja rautatien eteläpuolen joutomaa

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kolme talusrakennusta. Tontti on heinää ja vadelmapensaita kasvavaa joutomaata. Tontin kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800150001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	15	1

Katuosoite
Postikatu 5 ja Kauppiaankatu 4

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Kauppiaankadun varrella sijaitsee tiilinen, 1-kerroksinen liikerakennus.

Rakennusvuosi
1953

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 kartan mukaan kadun varressa on ollut kolme 2-kerroksista ja kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta, kaksi kaivoa, sekä takapihalla useita talousrakennuksia. Piha-alueet on asfaltoitu ja paikoitusaluetta on korotettu täyttömaalla. Tontin kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet paikoitusalueen alla ja piha-alueella.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800150002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	15	2

Katuosoite
Läntinen Pitkätu 17 ja Postikatu 3

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo ja puinen autotallirakennus.

Rakennusvuosi
1950 ja 1958

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella ja sen keskelle on ulottunut kaupungin salmen ranta. Vuoden 1750 kartan mukaan Postikadun varressa on ollut kaksi talousrakennusta. Tontin luoteiskulmasta oli viemärin kaivutöiden yhteydessä tullut esiin navetan jäänteitä noin metrin syvyydestä. Tontin lounaiskulmassa ja osittain talon alla on hirsirakenne. Tontin keskivaiheilla on kaivoa kaivettaessa löydetty nupukiveystä, jota on myös ollut nurmikon alla. (Spoof 1987, 49). Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800150003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	15	3

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 15

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1953

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueen reunalla. Kaupungin salmen rantaviiva on kulkenut tontin poikki. Vuoden 1750 kartan mukaan Läntisen Pitkätadun varrella on ollut yksi ja tontin itäosassa kaksi talousrakennusta. Omakotitalon piha on nurmikäntää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800150004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	15	4

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 13

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
-

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueen reunalla. Kaupungin salmen rantaviiva on kulkenut tontin poikki. Vuoden 1750 kartan mukaan tontin itäosassa on ollut kaksi talousrakennusta. Vesijohdon kaivutöiden yhteydessä oli tien reunasta tullut esiin hirsä. Nurmikon alla on säilynyt nupukiveystä. (Spoo 1987, 48). Omakotitalon piha on nurmikäntää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800170002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	17	2

Katuosoite
Postikatu 7

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1½-kerroksinen omakotitalo.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueen ulkopuolella. Kaupungin raja on ulottunut tontin länsirajaan. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Postikadun varteen 2-kerroksinen asuinrakennus. Lisäksi tontilla on ollut useita talusrakennuksia. Omakotitalon piha on nurmikkentää ja puutarhaa. Sen luoteisosassa on näkyvissä rakennuksen kiviperustus. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800190001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	19	1

Katuosoite
Läntinen Pitkätu 14

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1954, -

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueen ulkopuolella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin pohjoisrajalle päättyvä kanava, jonka varrella on ollut ranta-aitta. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Kanava on täytetty, mutta tontin pohjoisosassa on mahdollisesti säilynyt kanavan ja aitan rakenteita.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800190002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	19	2

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 16

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen omakotitalo, puinen piharakennus ja autotalli.

Rakennusvuosi
1949

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin kaakkoisosaa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin läpi kulkeva kanava, ja sen varrella olevat kaksi ranta-aittaa, sekä pitkä talousrakennus. Kanava on täytetty, mutta omakotitalon piha-alueella on mahdollisesti säilynyt kanavan rakenteita ja rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800190003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	19	3

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 18

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo.

Rakennusvuosi
1950

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueen ulkopuolella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin pohjoisosaa kanavan haara ja sen varrelle ranta-aitta, sekä pieni talousrakennus. Omakotitalon piha on nurmikkoo ja puutarhaa. Kanava on täytetty, mutta tontin pohjoisosassa on mahdollisesti säilynyt kanavan rakenteita ja rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800190004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	19	4

Katuosoite
Läntinen Pitkäkatu 20

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo.

Rakennusvuosi
1975

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueen ulkopuolella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin eteläosaan kanavan haara ja sen varrelle ranta-aitta, sekä pieni talousrakennus. Omakotitalon piha on nurmikkoo ja puutarhaa. Kanava on täytetty, mutta tontin pohjoisosassa on mahdollisesti säilynyt kanavan rakenteita ja rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800200001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	20	1

Katuosoite
Kauppiaankatu 6 ja Postikatu 8

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2½-kerroksinen rivitalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Postikadun ja Kauppiaankadun varteen yksi 2-kerroksinen ja kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut useita talousrakennuksia ja kaivo. Rivitalon piha on nurmikkokenttää ja puutarhaa. Sen kaakkoisosassa oli näkyvässä rakennuksen kiviperustus. Paikalla on sijainnut vuonna 1750 suuri talousrakennus, jonka perustus jatkuu seuraavalle tontille Kauppiaankadun varrella. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800210003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	21	3

Katuosoite
Runeberginkatu 4

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo.

Rakennusvuosi
1942

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Runeberginkadun varteen kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut useita talousrakennuksia. Omakotitalon piha on nurmikko ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800210004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	21	4

Katuosoite
Runeberginkatu 6 ja Thölberginkatu 15

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen omakotitalo.

Rakennusvuosi
1935

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Sen itä- ja eteläosassa on kulkenut katu. Vuoden 1750 karttaan on merkitty neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaivo. Tontilta on löytynyt tiiltä ja metalliesineitä. (Spoof 1989, 51). Omakotitalon piha on nurmikko ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800210005	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	21	5

Katuosoite
Thölberginkatu 13 ja Kauppiaankatu 11

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1-kerroksinen omakotitalo. Autotallia oltiin rakentamassa.

Rakennusvuosi
1964

Perustus
Betoni

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Sen eteläosassa on kulkenut katu. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen asuinrakennus ja useita talousrakennuksia. Thölberginkadun reunassa oli rivi isoja kiviä, joista osaa on siirretty. Kyseessä on mahdollisesti vuoden 1750 karttaan merkityn asuinrakennuksen perustukset. Maakunta-arkeologi Pentti Rislä valvoi tontilla autotallin rakennuspaikan kaivutyötä vuonna 2007. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800210006	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	21	6

Katuosoite
Kauppiaankatu 9

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee 2-kerroksinen, punatiilellä vuorattu omakotitalo, puinen piharakennus ja pieni vaja.

Rakennusvuosi
1937, 1993

Perustus
Betoni

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty kolme talousrakennusta, jotka ovat sijainneet nykyisten rakennusten paikalla tai aivan niiden vieressä. Omakotitalon piha on puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	1

Katuosoite
Itäinen Pitkäkatu 2 ja Postikatu 16

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1932, 1936

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kuusi 1-kerroksista asuinrakennusta Postikadun ja Itäisen Pitkätien varteen. Lisäksi tontilla on ollut useita talousrakennuksia ja kaksi kaivoa. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikenttää. Piha-alueen kaupunkikerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Tontilla on mahdollisesti säilynyt myös keskiaikaisia asutuskerroksia

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	2

Katuosoite
Itäinen Pitkäkatu 4

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1948

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Kaupungin raja on kulkenut tontin itäosan poikki. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaivo. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikenttää. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	3

Katuosoite
Thölberginkatu 19 ja Itäinen Pitkätie 6

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1948

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin luoteisosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Kaupungin raja on kulkenut tontin itäosan poikki ja katu tontin eteläosan poikki. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kolme kaivoa. Nykyisen päärakennuksen kohdalla on löytynyt palaneita esineitä ja nykyisen saunan paikalta runsaasti keramiikkaa. Saunan edestä on lisäksi löytynyt noin 30 cm:n syvyydestä nahkakukkaro, joka sisälsi 1790–1805-luvuille ajoittuvia rahoja. Saunan luoteisnurkan kohdalla on ollut noin 40 cm:n syvyydessä kivipalkki, joka jatkui 4 metriä kohti Thölberginkatua. (Spoof 1987, 51–52). Thölberginkadun varrella on näkyvissä kahden rakennuksen perustukset, jotka mahdollisesti kuuluvat vuoden 1750 karttaan merkityille asuinrakennuksille. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	4

Katuosoite
Runeberginkatu 5 ja Thölberginkatu 19

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1941, 1962

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Sen eteläosan poikki on kulkenut katu. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen ja neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, sekä useita talousrakennuksia. Runeberginkadun ja Thölberginkadun reunassa näkyi rakennuksen kivijalkoja. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220005	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	5

Katuosoite
Runeberginkatu 3

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1945, 1962

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty seitsemän 1-kerroksista asuinrakennusta ja useita talusrakennuksia. Tontin koillisosasta on löytynyt hirsiiä ja tiiltä metrin syvyydestä. Sähkökaapelin kaivutöiden yhteydessä on portin kohdalta paljastunut metrin syvyydestä tiiliä. Tontilta on lisäksi löytynyt mm. vuoden 1710 raha, lasia, keramiikkaa, metalliesineitä ja luita. (Spoof 1987, 51). Runeberginkadun varrella on näkyvissä rakennuksen perustuskiviä, joista osa mahdollisesti kuuluu vuoden 1750 karttaan merkityille rakennuksille. Perustusten päälle on nostettu mukulakiviä. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikko. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800220006	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	22	6

Katuosoite
Postikatu 14 ja Runeberginkatu 1

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1938, 1998

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Postikadun ja Runeberginkadun varteen kolme 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on sijainnut neljä talusrakennusta ja kaivo. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikko. Piha-alueen kaupunkikerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Tontilla on mahdollisesti säilynyt myös keskiaikaisia asutuserroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800230006	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	23	6

Katuosoite
Itäinen Pitkäkatu 5

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin länsiosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus ja neljä talousrakennusta. Nykyisen asuinrakennuksen itäpuolella on maaterassi, jossa on näkyvissä kiviä. Paikalla on sijainnut vuonna 1750 talousrakennus. Tontin eteläreunassa on kivirivi, joka on todennäköisesti 1700-luvun puolivälin jälkeen valmistuneen rakennuksen perustus. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800230007	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	23	7

Katuosoite
Itäinen Pitkäkatu 3

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee 1½-kerroksinen asuintalo ja pieni pihavaja.

Rakennusvuosi
1947

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin länsiosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus ja talousrakennus. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800230008	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	23	8

Katuosoite
Postikatu 18 ja Itäinen Pitkätu 1

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee 2-kerroksinen asuintalo ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1946, 1992

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin länsiosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta ja kolme talousrakennusta. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Kadunpuoleiset alueet on asfaltoitu. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800260001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	26	1

Katuosoite
Läntinen Pitkätu 22

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee 1½-kerroksinen asuintalo ja piharakennus.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin läpi kulkeva kanava ja sen varteen ranta-aitta. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Kanava on täytetty, mutta omakotitalon piha-alueella on mahdollisesti säilynyt kanavan rakenteita ja rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800260002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	26	2

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 24

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee asuintalo ja piharakennus.

Rakennusvuosi
1952, ?

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty talousrakennuksia ja ranta-aittoja. Tontin halki on kulkenut kanava, jota reunusti laiturin. Omakotitalon piha on nurmikko ja puutarhaa. Kanava on täytetty, mutta omakotitalon piha-alueella on mahdollisesti säilynyt kanavan ja laiturin rakenteita ja rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800260003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	26	3

Katuosoite
Läntinen Pitkätatu 26

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja piharakennus.

Rakennusvuosi
1951, 1989

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueen ulkopuolella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty tontin pohjoisrajalle ranta-aitta ja talousrakennus. Omakotitalon piha on nurmikko ja puutarha. Tontin pohjoisosassa on mahdollisesti säilynyt rakennuksiin liittyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	1

Katuosoite
Thölberginkatu 12 ja Kauppiaankatu 12

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1939, 1989

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen ja kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut kolme talousrakennusta. Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	2

Katuosoite
Kauppiaankatu 14

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee valkoisella tiellä verhoiltu, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1936, 1974

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen ja kolme 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut talousrakennuksia ja kaivo. Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	3

Katuosoite
Kauppiaankatu 16 ja Uusikatu 11

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1935

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti on merkitty Claes Claessonin vuonna 1652 mittaamalle kaupungin asemakaava-alueelle. Se on kuitenkin sijainnut myöhemmin 1650-luvulla Mikael Bongin mittaaman kaupungin asemakaavan ulkopuolella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty 2-kerroksinen ja kolme 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut viisi talousrakennusta. Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	4

Katuosoite
Uusikatu 9 ja Läntinen Pitkätie 29

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2-kerroksinen asuintalo ja pieni vaja.

Rakennusvuosi
1950

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa on merkitty Claes Claessonin vuonna 1652 mittaamalle kaupungin asemakaava-alueelle. Se on kuitenkin sijainnut myöhemmin 1650-luvulla Mikael Bongin mittaaman kaupungin asemakaavan ulkopuolella. Tontin länsiosaan on ulottunut kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus ja useita talousrakennuksia. Läntisen Pitkätien reunassa näkyi pensasaidan kohdalla kivirivi, joka on mahdollisesti 1800-luvun rakennuksen perustus. Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270005	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	5

Katuosoite
Läntinen Pitkätie 27

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee keltaisella tiellä vuorattu, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1990, 1993

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa on sijainnut 1600-luvun asemakaava-alueella. Tontin länsiosaan on ulottunut kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty neljä talusrakennusta. Omakotitalon piha on nurmikko ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800270006	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	27	6

Katuosoite
Thölberginkatu 10 ja Läntinen Pitkätie 25

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1949, 1988

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Tontin länsiosaan on ulottunut kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on tontin koillisosaan merkitty pitkä talusrakennus. Tontin länsiosaan on ulottunut kanava. Itäisen Pitkätien reunassa näkyi muutamia kiviä, jotka ovat oletettavasti 1700-luvun lopun tai 1800-luvun rakennuksen perustukset. Omakotitalon piha on nurmikentää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800280001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	28	1

Katuosoite
Thölberginkatu 16 ja Runeberginkatu 8

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2-kerroksinen asuintalo ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1937

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin pohjoisosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Sen itäosan poikki on kulkenut katu. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaivo. Thölberginkadun ja Runeberginkadun varrella on näkyvissä rakennuksen perustuskiviä. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800280002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	28	2

Katuosoite
Runeberginkatu 10 ja Uusikatu 15

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja kaksi, puista piharakennusta.

Rakennusvuosi
1938, -

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin aivan läntisin osa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kuusi 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kolme kaivoa. Runeberginkadun ja Uudenkadun varrella on näkyvissä kivrivejä, jotka ovat ilmeisesti rakennusten perustuksia. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800280003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	28	3

Katuosoite
Kauppiaankatu 17 ja Uusikatu 13

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1978

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin koillisosa on merkitty Claes Claessonin vuonna 1652 mittaamalle kaupungin asemakaava-alueelle. Sen koko pohjoisosa on sijainnut myöhemmin 1650-luvulla Mikael Bongin mittaamalla kaupungin asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kaksi 2-kerroksista asuinrakennusta, kolme talousrakennusta ja kaksi kaivoa. Omakotitalon piha on osittain nurmikkoa. Tontin länsiosan piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800280004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	28	4

Katuosoite
Kauppiaankatu 15

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1946

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1650-luvulla Mikael Bongin mittaamalla kaupungin asemakaava-alueella, mutta se on Claes Claessonin vuoden 1652 karttaan merkitty asemakaava-alueen ulkopuolelle. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty 1-kerroksinen ja kaksi 2-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaksi kaivoa. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800280005	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	28	5

Katuosoite
Kauppiaankatu 13 ja Thölberginkatu 14

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2½-kerroksinen asuintalo ja autokatos.

Rakennusvuosi
1957

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on merkitty yksi 2-kerroksinen ja neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, sekä useita talousrakennuksia. Lisäksi tontille on merkitty kaksi kaivoa, jotka eivät ole sijainneet nykyisen rakennuksen paikalla. Talon kellarissa on täytetty kaivo. Korsholmankadun (?) puolella on rakennuksen kivijalka. Tontilta on löytynyt mm. keramiikkaa, lukko, metalliesineitä ja tiiltä. (Spoof 1987, 49–50). Talon piha on nurmikkoa ja puutarhaa, mutta Kauppiaankadun puoli on asfaltoitu. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800290001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	29	1

Katuosoite
Thölberginkatu 20 ja Itäinen Pitkätie 8

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen saunarakennus.

Rakennusvuosi
1947

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin luoteisosa sijaitsee kaupungin asemakaava-alueella, jonka Mikael Bong mittasi 1650-luvulla. Claes Claessonin vuoden 1652 kartassa on kaupungin raja kulkenut aivan tontin luoteiskulmassa. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kuusi 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaksi kaivoa, joista toinen on sijainnut tontin rajalla. Thölberginkadun varrella ja pihapolun vieressä on näkyvissä rakennuksen kivijalka. Tontilta on löytynyt tiiltä ja laastia. Omakotitalon piha on nurmikkoa ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800290002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	29	2

Katuosoite
Uusikatu 19 ja Itäinen Pitkätu 10

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1-kerroksinen asuintalo, puinen piharakennus ja leikkimökki.

Rakennusvuosi
1947, 1978

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty neljä 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaksi kaivoa. Tontin eteläosassa on ollut näkyvissä kivijalkaa. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800290003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	29	3

Katuosoite
Uusikatu 17 ja Runeberginkatu 9

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo, puinen piharakennus ja paikalle muualta siirretty hirsiaitta.

Rakennusvuosi
1938

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta, useita talousrakennuksia ja kaivo. Tontin itäreunassa on jäljellä kivijalkaa, jonka korkeus on 40–50 cm ja sen ala on 3 x 15 metriä. Osa kivijalasta on purettu pois. Tontilta on löytynyt tiiltä, lasia ja posliinia. (Spoof 1987, 51). Runeberginkadun ja Uudenkadun varrella on näkyvissä kivijalkoja. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800290004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	29	4

Katuosoite
Thölberginkatu 18 ja Runeberginkatu 7

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee punatiilinen, 1-kerroksinen asuintalo, puinen vaja ja hirsiaitta.

Rakennusvuosi
1965

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin pohjoisosassa sijaitsee kaupungin asemakaava-alueella, jonka Mikael Bong mittasi 1650-luvulla. Claes Claessonin vuoden 1652 kartassa on kaupungin raja kulkenut aivan tontin poikki. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty 2-kerroksinen ja kolme 1-kerroksista asuinrakennusta. Lisäksi tontilla on ollut useita talousrakennuksia ja kaivo. Tontin laidassa on holvattu tiilikellari, joka on kunnostettu vuonna 1965. Osa kellarista on käytössä takahuoneena ja osa kylmäkellarina. Tiilirakenteiseen itäpäättyyn on muurattu takka. Kellarin lännenpuoleinen pääty on alkuperäinen kiviseinä. Tontilla on mahdollisesti toinenkin kellari. (Spoof 1987, 45). Thölberginkadun puoleinen osa tontista on asfaltoitu, muuten omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800300003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	30	3

Katuosoite
Uusikatu 21 ja Itäinen Pitkätatu 11

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1½-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1947

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta, kolme talousrakennusta ja kaivo. Tontin pohjoislaidalla on ollut 3 x 6 metriä laaja kivijalka. Sen sisäpuolella on ollut halkaisijaltaan noin 1,5 metrinen, kivetty kuoppa. Tontin kaakkoiskulmassa on ollut toinen, noin 7 x 9 metrin laajuinen kivijalka. Talon takana on ollut 6 x 6 metrin kokoinen kivikehä. Kasvimaalta on löytynyt luita. (Spoof 1987, 53). Itäisen Pitkätadun varrella olevaan kivijalkaan on lisätty kiviä ja sitä on muokattu. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800300004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	30	4

Katuosoite
Thölberginkatu 22 ja Runeberginkatu 9

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee leikkipuisto.

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin eteläosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Thölberginkadun ja Itäisen Pitkädun varrella on näkyvissä rakennuksen L-muotoinen kivijalka, joka ajoittuu todennäköisesti 1700-luvun lopulle tai 1800-luvun alkuun. Tontin kaakkoisosassa on maakumpare, joka on noin 2,5 metriä halkaisijaltaan. Leikkipuisto on osittain nurmikäntää ja osittain soraa. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800340001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	34	1

Katuosoite
Uusikatu 12 ja Kauppiaankatu 18

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja rapattu piharakennus.

Rakennusvuosi
1948, 1958

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta, neljä talousrakennusta ja kaivo. Tontin reunalla oli jäljellä kadunsuuntaista kivijalkaa. Tontilta on löytynyt piipunvarsia, 1800-luvun alun rahoja ja tiiltä. (Spoof 1987, 44). Uudenkadun ja Kauppiaankadun reunassa on näkyvissä kivijalkaa. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Pihaluken kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800340002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	34	2

Katuosoite
Korsholmankatu 9 ja Kauppiaankatu 20

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja leikkimökki.

Rakennusvuosi
1950

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty useita talousrakennuksia ja kaivo. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoo. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800340003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	34	3

Katuosoite
Korsholmankatu 7 ja Läntinen Pitkätie 33

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja kaksi puista piharakennusta.

Rakennusvuosi
1953, -

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella, mutta vuoden 1750 karttaan tontille ei ole merkitty rakennuksia. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoo. Tontilla on mahdollisesti 1700-luvun kerrostumia, jotka ovat säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800340004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	34	4

Katuosoite
Uusikatu 10 ja Läntinen Pitkätie 31

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1950

Perustus
Betoni

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme talousrakennusta. Kanava on ulottunut tontin luoteiskulmaan. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800350001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	35	1

Katuosoite
Uusikatu 16 ja Runeberginkatu 12

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo ja puinen piharakennus.

Rakennusvuosi
1936

Perustus
Betoni

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus ja useita talousrakennuksia. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800350002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	35	2

Katuosoite
Korsholmankatu 13 ja Runeberginkatu 14

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo, puinen piharakennus ja muualta siirretty hirsirakennus.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Kivi

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tulliaita on kulkenut tontin läpi 1600-luvulla, mutta tontti ei ole ollut asemakaava-aluetta. Mikael Bongin 1650-luvun puolivälissä laatimaan karttaan on tontille merkitty rakennus, joka on ollut mahdollisesti tullihuone. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kuusi 1-kerroksista asuinrakennusta ja viisi talousrakennusta. Tontin etelä- ja itäreunassa on vielä 1980-luvulla ollut näkyvissä matala kivijalka. Tontin pohjoisosassa, pihan perällä on ollut toinen kivijalka. Tontilta on löytynyt koristehela sekä Ruotsin vallan aikainen raha. (Spoof 1987, 43). Tontin pohjoisosassa oli kivijalka. Runeberginkadun ja Korsholmankadun reunaan oli kasattu kiviä. Osa kivistä saattaa olla alkuperäisellä paikallaan ja kuulua rakennuksen kivijalkaan. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Maakunta-arkeologi Pentti Risla valvoi tontilla autotallin rakennuspaikan ja asuinrakennuksen laajennuksen kaivutyötä vuonna 2007. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800350003	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	35	3

Katuosoite
Korsholmankatu 11 ja Kauppiaankatu 21

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2½-kerroksinen asuintalo, puinen piharakennus ja leikkimökki.

Rakennusvuosi
1945

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta ja viisi talousrakennusta. Tontin reunalla, Korsholmankadun suuntaisesti, on jäljellä rakennuksen perustukset. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800350004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	35	4

Katuosoite
Uusikatu 14 ja Kauppiaankatu 19

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo, puinen piharakennus ja leikkimökki.

Rakennusvuosi
1943, 1949

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella, mutta vuoden 1750 karttaan tontille ei ole merkitty rakennuksia. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoa. Tontilla on mahdollisesti 1700-luvun kerrostumia, jotka ovat säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800360001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	36	1

Katuosoite
Uusikatu 20 ja Itäinen Pitkätatu 21

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 1½-kerroksinen asuintalo, jossa on uusi lisäsiipi, ja puinen autotalli.

Rakennusvuosi
1936

Perustus
Kivi

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin pohjois- ja itäosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Tontin keskivaiheilla on vielä 1980-luvulla ollut näkyvissä kivijalan kulma ja Itäisen Aitakadun (?) puolella noin 50 cm korkea kivijalka. Tontilta on löytynyt mm. sulanutta lasimassaa, lysterilasin paloja ja metallilevyn pala. (Spoof 1987, 45). Itäisen Pitkätadun puolella oli jäljellä kiviperustusta pensasaidan kohdalla. Omakotitalon piha on puutarhaa ja osittain sepelipintainen. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800360002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	36	3

Katuosoite
Korsholmankatu 15 ja Runeberginkatu 13

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo ja uusi autotalli.

Rakennusvuosi
1936, -

Perustus
Betoni

Kellari
☒

Viite

Kohdekuvaus
Tontin lounaisosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus. Talon läheltä on kaivutöiden yhteydessä paljastunut hirsirakenne, joka on samalla purettu. Tontilta on löytynyt palanutta lasi- ja metallikuonaa, rautaesineen osa, rahoja ja keramiikkaa. (Spoof 1987, 43–44). Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800370004	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	37	4

Katuosoite
Uusikatu 22 ja Itäinen Pitkätatu 13

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla on puinen, 2-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1946

Perustus

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin länsiosa sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus ja neljä talousrakennusta. Uudenkadun reunassa on vielä 1980-luvulla ollut kivijalkaa, ja tontin itäosassa oli täytetty perunakellari. Itäisen Pitkätadun vierestä on purettu kivijalka. Tontin etelärajalalla on ollut 6 x 8 metrin kokoinen kivikehä, joka on osaksi poistettu tien puolelta. Pihasta on löytynyt tiiltä ja luita. (Spoof 1987, 52–53). Omakotitalon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800480001	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	48	1

Katuosoite
Vanha rautatieasema

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla on yksi puinen asuinrakennus, viisi puista talousrakennusta ja betonitiilinen talousrakennus. Rakennukset eivät ole käytössä. Asemarakennus on palanut vuonna 2000 .

Rakennusvuosi
1908

Perustus
Kivi

Kellari
☐

Viite
Vanhan Vaasan puistoja -esite

Kohdekuvaus
Tontin luoteisosa sijaitsee 1600-luvun ja 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Mikael Bongin 1650-luvun puolivälissä laatimaan karttaan on tontille merkitty rakennus, joka on sijainnut palaneen asemarakennuksen eteläpuolella. Tontille on ulottunut useita kortteleita ja katuja. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kaksi 2-kerroksista ja useita 1-kerroksisia asuinrakennuksia sekä talousrakennuksia. Aseman tontilla on ollut 1700-luvun lopulla hautausmaa. Kasvimaalta on löytynyt noin puolen metrin syvyydestä suuria kiviä. Puutarhan kukkapenkistä on löytynyt ihmisen luita ja mahdollisesti ruumisarkun metallikahvat. Tontilta on lisäksi löytynyt kolikoita, posliinia, lasisinetti, lasinpaloja sekä tiiliä, joissa on ollut risti. (Spoof 1987, 54). Tontin koilliskulmaan on tuotu maata. Tontin läpi kulkee jalavakuja, joka päättyy Postikadulle. Tontista suurin osa on joutomaata. Kaupunkikerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Tontilla on mahdollisesti säilynyt keskiaikaisia asutuskerroksia ja 1700-luvun hautoja.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800500013	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	51	3

Katuosoite
Torikatu 13

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee puinen, 2-kerroksinen asuintalo.

Rakennusvuosi
1953

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti on ollut kaupungin salmea. Sen kaakkoiskulmaan on ulottunut 1600-luvun puolivälissä silta Hästholmenille. Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty useita talousrakennuksia. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoo. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800510002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	51	2

Katuosoite
Torikatu 15

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 1½-kerroksinen asuintalo ja piharakennus, sekä kasvihuone ja huvimaja.

Rakennusvuosi
1948

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Tontin eteläosan poikki on kulkenut silta Hästholmenille. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty viisi 1-kerroksista asuinrakennusta ja useita talousrakennuksia. Tontin itäreunassa on kulkenut katu. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoo. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90502800520002	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	28	52	2

Katuosoite
Läntinen Pitkäkatu 2A

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2-kerroksinen asuintalo ja piharakennus.

Rakennusvuosi

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty kolme 1-kerroksista asuinrakennusta ja neljä talousrakennusta. Tontin pohjoisosan poikki on kulkenut katu. Omakotitalon piha on puutarhaa ja nurmikkoo. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010009	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	9

Katuosoite
-

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Radan itäpuolella on joutomaata. Sen luoteiskulma on 1600-luvun ja 1700-luvun alun asemakaava-alueella. Vuoden 1750 karttaan on alueelle merkitty asuin- ja talousrakennuksia. Paikalla on mahdollisesti säilynyt kaupunkikerrostumia.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Kauppiaankatu 8 ja Läntinen Pitkätatu 21

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontti on rakentamaton.

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite
Tontin on merkitty kantakarttaan tontiksi 20:2.

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella lukuun ottamatta tontin länsiosaa, jonne on ulottunut kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Kauppiaankadun varteen kaksi 2-kerroksista asuinrakennusta ja yksi suuri piharakennus, jonka perustus jatkuu nykyiselle tontille nro 20:1. Tontin sisäpihalla on sijainnut lisäksi kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta, useita piharakennuksia ja kaivo. Kauppiaankadun varrella näkyi perustuskiviä ainakin kahdesta rakennuksesta, jotka on merkitty vuoden 1750 karttaan. Tontti on nurmikenttää ja puutarhaa. Läntisen Pitkätadun varrella on kaupungin kiinteistö- ja vihertoimen parakkeja. Kauppiaankadun varrella on muistokivi, jossa lukee ”J.F. Auerin talo. Tästä alkoi kaupungin palo 3.8.1852.” Pohjanmaan museo on tehnyt tontille koekaivauksen vuonna 1997. Tarkoituksena oli paikallistaa kellarin jäännökset kairaamalla. Paikalle kaivettiin myös koekuoppa, josta löytyi tiilimurskaa. (Tiedonanto 14.3.2008 Pentti Risla). Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet piha-alueella.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Thölberginkatu 9-11 ja Kauppiaankatu 10

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla sijaitsee rapattu, 2-kerroksinen tiilirakennus (Falanderin talo) sekä kolme piharakennusta ja aitta. Rakennukset toimivat museona. Piharakennukset on siirretty Vaasan Kirkkopuistikosta ja Ylistarosta.

Rakennusvuosi
1782

Perustus
Kivi

Kellari
☒

Viite
Vaasan kaupungin rakennustapaselvitys vuodelta 1986. Tontti on merkitty kantakarttaan numerolla 20:3.

Kohdekuvaus
Tontti sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella lukuun ottamatta tontin länsiosaa, jonne on ulottunut kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on merkitty Kauppiaankadun ja Thölberginkadun varteen kolme 1-kerroksista ja yksi 2-kerroksinen asuinrakennus. Lisäksi tontilla on sijainnut useita talousrakennuksia ja kaivo. Nykyinen rakennus on yksi vuoden 1852 palossa säilyneistä asuinrakennuksista. Se on tunnettu myös Wasastjernan talona. Museon piha on nurmikenttää ja puutarhaa. Pihalla on näkyvissä rakennuksien perustuskiviä. Piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Postikatu 6 ja Läntinen Pitkätatu 19

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
Tontilla sijaitsee 2-kerroksinen tiilirakennus, jonka 1-kerroksinen siipiosa on valkoiseksi rapattu. Rakennuksessa toimii Vaasan Läänin Puhelin oy.

Rakennusvuosi
1978

Perustus
Betoni

Kellari
☐

Viite
Tontti on merkitty kantakarttaan numerolla 20:4.

Kohdekuvaus
Tontin itäosa sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Suurin osa tontista on ollut kaupungin salmea. Vuoden 1750 karttaan on tontille merkitty kaksi talousrakennusta, joista toinen on sijainnut nykyisen rakennuksen paikalla. Tontin luoteisosa ei ole ollut tonttimaata. Piha-alueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Korsholmankatu

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Viheralue sijaitsee 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella, vaikka sitä ei vielä ollut kaavoitettu 1650-luvulla. Vuoden 1750 karttaan tontille on merkitty 1-kerroksinen asuinrakennus. Viheralue on nurmikenttää. Sen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Puutarhakadun ja kanavan välinen viheralue

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite
-

Kohdekuvaus
Viheralueelle on ulottunut 1600-luvulla kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on merkitty sen alueelle neljä kanavaa, jotka ovat laskeneet kaupungin salmeen. Eteläisimmän kanavan itäosa on kulkenut nykyisen Uudenmaankadun kohdalla. Sen alkupää on täytetty, mutta länsiosan kohdalla on noin 0,7- 2,5 metriä leveä ja noin metrin syvä oja. Toisen kanavan itäosa on sijannut nykyisen Thölberginkadun paikalla. Puutarhakadun kohdalta kanava on kulkenut Thölberginkadun pohjoispuolella. Kanava on täytetty. Kolmannen kanavan länsipään kohdalla on nykyisin noin 0,7- 2,5metriä leveä ja 2 metriä syvä oja. Pohjoisin kanavista on kulkenut Postikadun pohjoisreunaa pitkin. Sen länsipään kohdalla on nykyisin oja. Ranta-aittoja on ollut myös salmen rannalla. Viheralue on heinikkoa ja paikoin hyvin tiheää pensaikkoa kasvavaa joutomaata. Viheralueella on mahdollisesti säilynyt kanavan rakenteita.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Läntisen Pitkädun ja kanavan välinen viheralue

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset

Rakennusvuosi

Perustus

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Viheralueelle on ulottunut 1600-luvulla kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on merkitty sen poikki kulkeva, lounas-koillisuuntainen kanava, joka on laskenut kaupungin salmeen nykyisen sillan pohjoispuolella. Salmen suussa, kanavan varrella, on ollut kuusi ranta-aittaa. Kanava on täytetty. Viheralue on heinikkoa ja paikoin hyvin tiheää pensaikkoa kasvavaa joutomaata. Alueella on mahdollisesti säilynyt kanavan ja aittojen rakenteita.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Läntisen Pitkädun korttelien välissä oleva puisto ja leikkikenttä

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset

Rakennusvuosi

Perustus

Kellari

Viite

Kohdekuvaus
Alueelle on ulottunut 1600-luvulla kaupungin salmi. Vuoden 1750 karttaan on merkitty puiston poikki lounas-koillisuuntainen kanava, joka on laskenut kaupungin salmeen nykyisen sillan pohjoispuolella. Kanava on täytetty. Puisto on hoidettua nurmikenttää, jossa on pensas- ja puuistutuksia sekä leikkikenttä. Puistossa on mahdollisesti säilynyt kanavaan liittyneitä rakenteita.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Hovioikeuden puistokuja

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
-

Rakennusvuosi

Perustus

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Puiston luoteiskulma sijaitsee 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella, vaikka sitä ei vielä ollut kaavoitettu 1650-luvulla. Vuoden 1750 kartassa on tontille merkitty kaksi 1-kerroksista asuinrakennusta ja kahdeksan talousrakennusta. Puiston kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Korsholmankadun ja Kauppiaankadun kulma

Arkeologinen mielenkiinto
2

Rakennukset
-

Rakennusvuosi
-

Perustus
-

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
Viheralue sijaitsee 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella, vaikka sitä ei vielä ollut kaavoitettu 1650-luvulla. Se on kuulunut 1700-luvun alun kaava-alueelle, mutta vuoden 1750 karttaan tontille ei ole merkitty rakennuksia. Viheralueen kerrostumat ovat mahdollisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus	Kunta
90541600010068	VAASA

Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
905	416	1	68

Katuosoite
Rauniokirkon ympäristö

Arkeologinen mielenkiinto
1

Rakennukset
Tontilla on keskiaikaisen kirkon, sekä kellotapulin ja triviaalikoulun rauniot.

Rakennusvuosi
Keskiaika, 1600-luku

Perustus
Kivi

Kellari
☐

Viite

Kohdekuvaus
<p>Keskiaikaisen rauniokirkon ympäristö sijaitsee 1600-luvun asemakaava-alueella. Alueella on säilynyt kirkon, kellotapulin ja triviaalikoulun rauniot. Kauppiaankadun varrella on rakennuksien perustuksia. Torikadun itäpäässä näkyy vielä vanhaa katulinjaa ja sen varrella on rakennuksen perustuksia. Triviaalikoulun ja rauniokirkon itäpuolella on säilynyt kivettyä katua. Rautatieaseman tontin länsipuolella näkyy maastossa pohjois-eteläsuuntaisena Itäisen Pitkätien linjaus. Myös sen varrella on rakennusten ja uunien perustuksia. Metsäisellä alueella on muuallakin näkyvissä yksittäisiä kivirivejä. Rauniokirkon ja triviaalikoulun välissä on sijainnut mm. raatihuone, vankila ja vaakahuone. Entisen torin alueella on kaivettu maata pois 1890-luvulla. Sen itäosassa on mahdollisesti säilynyt vanhoja kulttuurikerroksia ja rakenteita. Alueella on muuallakin myöhempiä kaivantoja. Nykyisin rauniokirkon ympäristö on suurelta osin rakentamatonta ja metsäistä viheraluetta. Raunioiden ympäristö on nurmikkoa. Tontin kaupunkikerrostumat ja hautausmaa-alue ovat todennäköisesti säilyneet. Tontilla on mahdollisesti säilynyt myös keskiaikaisia asutuserroksia.</p>